

KESKI-SUOMEN LIITTO

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2022

Keski-Suomen liitto

Luonnos

KESKI-SUOMEN LIITTO

REGIONAL COUNCIL OF CENTRAL FINLAND

KESKI-SUOMEN LIITON TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2022

Julkaisun tiedot

Julkaisija Keski-Suomen liitto
Innova 2, Lutakonaukio 7
40100 Jyväskylä
keskisuomi.fi

Twitter @keskisuomenliit
Instagram @keskisuomi
Facebook @keskisuomenliitto
Sähköposti etunimi.sukunimi@keskisuomi.fi

C 168
ISBN 978-951-594-550-1
ISSN 2341-9903

SISÄLLYS

1	MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS.....	5
2	TOIMINTAKERTOMUS.....	6
2.1	Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
2.1.1	Maakuntavaltuusto.....	6
2.1.2	Maakuntahallitus.....	7
2.1.3	Tarkastuslautakunta.....	7
2.1.4	Maakunnan yhteistyöryhmä	8
2.1.5	Keski-Suomen liiton tilivelvolliset	8
2.2	Olennot muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa	8
2.3	Kuntayhtymän henkilöstö.....	9
2.3.1	Henkilöstön määrä ja rakenne.....	9
2.3.2	Henkilöstökulut.....	9
2.3.3	Poissaolot	10
2.3.4	Työterveyspalvelut.....	10
2.3.5	Työhyvinvointi.....	10
2.3.6	Henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen	11
2.3.7	Rekrytoinnit	11
2.4	Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen.....	11
2.5	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä, merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	12
2.6	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	13
2.6.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	13
2.6.2	Toiminnan rahoitus	14
2.7	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	15
2.8	Kokonaistulot ja -menot	16
2.9	Tilikauden tuloksen käsittely.....	16
3	TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	17
3.1	Tavoite 1: Maakuntastrategia toiminnaksi	17
3.1.1	Kehittämisrahoitus ja hanketoiminta	18
3.1.2	Keski-Suomen liiton toteuttamat hankkeet	18
3.2	Tavoite 2: Keski-Suomen liitto vaikuttavana kumppanina	21
3.2.1	Vaikuttaminen ja edunvalvonta	21
3.2.2	Viestintä ja markkinointi	22
3.2.3	Tiedolla johtaminen ja ennakointi	22
3.3	Tavoite 3. Asiantuntijuuden kehittäminen	24
4	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	25
4.1	Käyttötalouden toteutuminen tulosyksiköittäin.....	25
4.1.1	Luottamushenkilöhallinto.....	25
4.1.2	Toimisto	26
4.1.3	Projektit.....	29
4.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	30

4.3 Rahoitusosan toteutuminen	30
4.4 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	31
5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	33
5.1 Tuloslaskelma	33
5.2 Rahoituslaskelma	34
5.3 Tase	35
5.4 Jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2022	36
6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	37
6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	37
6.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	37
6.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	38
6.4 Tasetta koskevat liitetiedot	39
6.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	39
6.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	40
6.4.3 Peruspääoman jakautuminen jäsenkunnittain	41
6.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	42
6.6 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen	42
6.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahoja koskevat liitetiedot	43
7 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	44
7.1 Keski-Suomen Kehittämisrahasto	44
8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	46
8.1 Maakuntahallituksen hyväksyminen	46
8.2 Tilintarkastajan merkintä	46
9 LUETTELOT JA SELVITYKSET	47
10 LIITTEET	48

1 MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2022 toi koronapandemian jälkeen eteemme uuden mullistuksen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muokannut toimintaympäristöämme perustavanlaatuisesti. Sota on nostanut turvallisuuden ja huoltovarmuuden kysymykset myös aluekehittämisen ytimeen.

Keski-Suomen vahva kyberosaaminen, puolustusteollisuus ja turvallisuusalan yritykset sekä puolustusvoimien läsnäolo maakunnassa ovat nostaneet merkitystään. Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vaateet näkyvät energian ja ruoan tuotannon ratkaisuisa. Vientiteollisuuden maakuntana geopoliittiset käänneet ja kansainvälisen kaupan häiriöt tuovat omat haasteensa. Keskeinen ja strateginen sijaintimme vaikuttaa liikenteen huoltovarmuuteen ja saavutettavuuteen. Keski-Suomen liitto on omassa toiminnassaan huomionoinut toimintaympäristön muutoksen ja aktivoinut Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan roolia maakunnan kokonaisturvallisuuden yhteensovittajana.

Vuoden aikana Keski-Suomen liiton toiminnassa näkyi vahvasti maakuntakaavan päivitystyö, ja keskustelu tuulivoimasta kävi vilkkaana. Perusteellisen selvitystyön, laaja-alaisen vuorovaikutuksen ja avoimen valmistelun myötä maakuntakaava etenee ehdotusvaiheeseen. Myös uuden EU-ohjelmakauden 2021–2027 käynnistyminen ja Keski-Suomen liiton paluu EU-rahoitusta välittäväksi toimielimeksi on edellyttänyt paljon työtä ja palveluprosessien hiomista. Toimintavuonna 2022 Keski-Suomen liitto myönsi maakuntastrategian tavoitteita edistävää kehittämisrahoitusta lähes viisi miljoonaa euroa, valmistautuen samalla rahoituksen merkittävään kasvuun seuraavina vuosina.

Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartta valmistui syksyllä 2022. Tiekartta ohjaa maakunnan yrityksiä, kuntia ja muita yhteisöjä kohti maakuntastrategian kunnianhimoisia ilmastotavoitteita. Maakuntastrategian toimeenpano konkretisoitui myös Keski-Suomen sivistyskunnat 2023 -hankkeessa, jonka tavoitteena on tukea kuntia muutoksessa - sivistyspalvelujen noustessa yhä suurempaan rooliin kuntien tehtävissä, ja samaan aikaan oppilasmäärien pienentyessä. Hyvän voinnin Keski-Suomi-hankkeessa puolestaan matkataan kohti hyvinvoinnin mallimaakuntaa kehittämällä yhteistyöverkostoja, kannustamalla innovointiin ja kokeiluihin sekä edistämällä yhteisöllisyyttä ja kaiken ikäisten mahdollisuutta työntekoon.

Yhteistyö ja samaan suuntaan katsominen korostuvat uuden hyvinvointialueen käynnistyttyä. Toimiviin yhteistyörakenteisiin valmistauduttiin hyvinvointialueen, kuntien ja Keski-Suomen liiton yhteisellä puitesopimuksella.

Tuleva eduskuntavaalivuosi tuo uuden hallitusohjelman, johon vaikuttamiseksi tunnistimme Keski-Suomelle tärkeät edunvalvonnan teemat. Saavutettavuus, koulutus, osaava työvoima ja työurien pidentäminen ovat Keski-Suomen menestyksen perusta. Kyberturvallisuudessa ja puolustusteollisuudessa maakunnastamme löytyy vahvuuksia ja kansallista edelläkävijyyttä. Tulevaisuuden energiakysymyksiä Keski-Suomi haluaa olla omalta osaltaan ratkaisemassa.

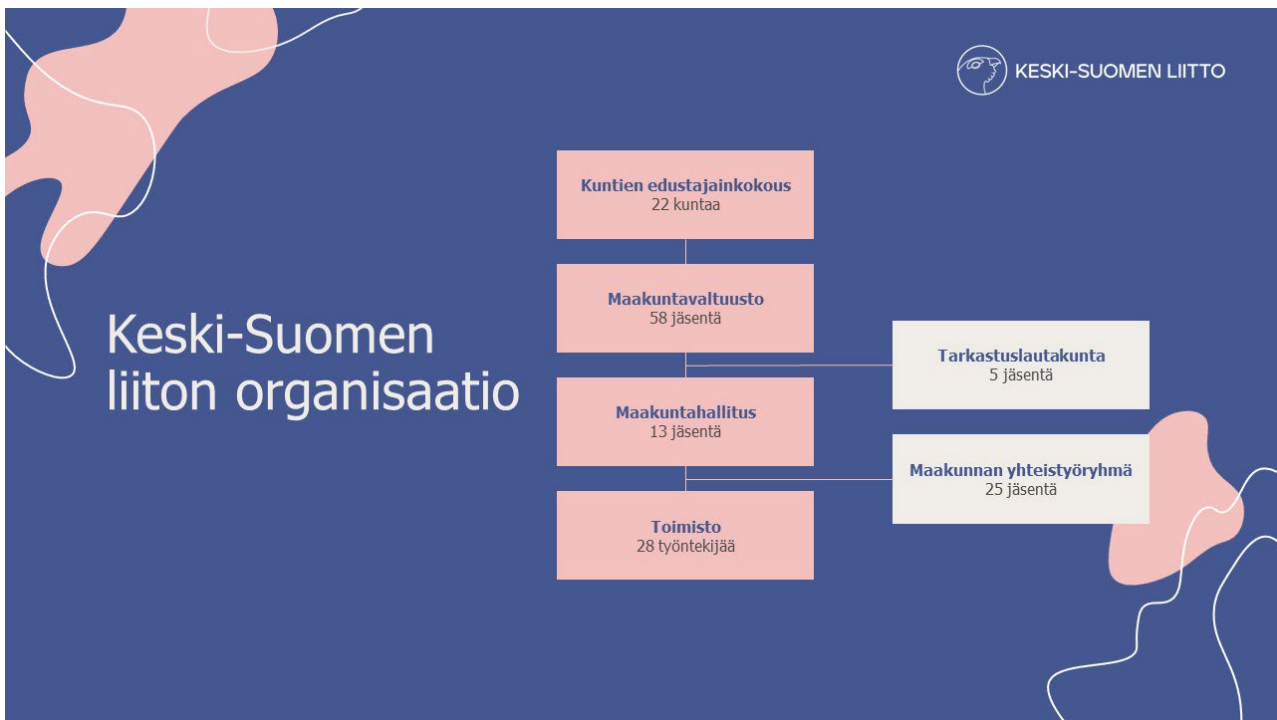
Keski-Suomen elinvoimaisuutta, saavutettavuutta ja yhtenäisyyttä edistettiin vuoden aikana monin toimin. Iso kiitos tästä kuuluu Keski-Suomen liiton henkilöstölle, jonka asiantuntemuksella ja sitoutuneella työotteella asioihin on tartuttu. Taloutemme liikkumavara oli pieni, mutta niukassakin talustilanteessa onnistuimme yhdessä henkilöstömme kanssa tekemään hienoisesti ylijäämäisen tuloksen. Tuloksekkaan vuoden mahdollisti ja kiitoksen ansaitsee myös sujuva yhteistyö luottamushenkilöidemme ja sidosryhmiemme kanssa.

Pekka Hokkanen
maakuntajohtaja

2 TOIMINTAKERTOMUS

2.1 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Keski-Suomen liitto on lakisääteinen kuntayhtymä. Käynnissä olevan valtuustokauden edustajat valittiin kuntien edustajainkokouksessa 9.9.2021. Perussopimuksen mukaan jäsenkunta saa yhden edustajan jokaista alkavaa viittä tuhatta asukasta kohti, kuitenkin enintään 40,6 % rajoittamattomasta kokonaisedustajamäärästä. Kuntien edustajainkokouksen ohella kuntayhtymässä on neljä muuta toimielintä: maakuntavaltuusto, maakuntahallitus, tarkastuslautakunta ja maakunnan yhteistyöryhmä. Käytännön työstä ja toimeenpanosta vastaa Keski-Suomen liiton toimisto.

Kuva 1. Keski-Suomen liiton organisaatio

Toimielin	Kokousten määrä
Edustajainkokous	0
Maakuntavaltuusto	2
Maakuntahallitus	11
Tarkastuslautakunta	7
Maakunnan yhteistyöryhmä	4

Taulukko 1. Toimielinten kokousten määrät 2022

2.1.1 Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuusto kokoontui vuonna 2022 kaksi kertaa. Kokoukset järjestettiin läsnäolokokouksina. Varsinaisten kokousten lisäksi maakuntavaltuusto kokoontui keväällä etäyhteydellä järjestettyyn maakuntavaltuuston iltakouluun ja maakuntavaltuuston aamukouluun varsinaisen kokouksen yhteydessä joulukuussa. Maakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi kansanedustaja Riitta Mäkinen (SDP) Jyväskylästä.

Edellisen vuoden tilinpäätöksen ja arviointikertomuksen sekä tulevan vuoden talousarvion hyväksymisen lisäksi maakuntavaltuusto

- mukautti talousarviota ja taloussuunnitelmaa 2022
- totesi talouskatsaukset 03/2022 ja 09/2022
- valitsi maakuntahallitukseen uuden varajäsenen
- käsitteli viisi saapunutta valtuustoaloitetta ja valtuustolle jätettiin yksi uusi valtuustoaloite
- merkitsi tiedoksi tarkistetut sidonnaisuusilmoitukset

Taulukoissa 1–4 on kuvattu luottamustoimielinten poliittiset voimasuhteet sekä sukupuolijakauma 31.12.2022. Tietoja on verrattu edellisen vuoden tilanteeseen.

Puolue	Naiset	Miehet	Yhteensä	Muutokset 2022
KESK	4	9	13	0
SDP	6	6	12	0
KOK	4	5	9	0
PS	3	6	9	0
VIHR	6	1	7	0
VAS	3	2	5	0
KD	1	2	3	0
SIT	0	0	0	0
YHTEENSÄ	27 (47 %)	31 (53 %)	58	0

Taulukko 2. Maakuntavaltuuston poliittiset voimasuhteet alkavalla toimikaudella 2022

2.1.2 Maakuntahallitus

Maakuntahallitus kokoontui yksitoista kertaa. Kokoukset järjestettiin hybridi- ja läsnäolokokouksina. Varsinaisten kokousten lisäksi maakuntahallitus vieraili Karstulan ja Joutsan kunnissa, Jyväskylän yliopiston fysiikan laitoksella sekä osallistui Suomen MM-rallitapahtumaan. Maakuntahallituksen puheenjohtajana toimi Tahvo Anttila (KESK) Jyväskylästä.

Puolue	Naiset	Miehet	Yhteensä	Muutokset 2022
KESK	2	1	3	0
SDP	2	1	3	0
KOK	1	1	2	0
PS	0	2	2	0
VIHR	2	0	2	0
VAS	0	1	1	0
YHTEENSÄ	7 (54 %)	6 (46 %)	13	0

Taulukko 3. Maakuntahallituksen poliittiset voimasuhteet alkavalla toimikaudella 2022

2.1.3 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta kokoontui seitsemän kertaa. Varsinaisten kokousten lisäksi tarkastuslautakunta piti seminaaripäivän. Tarkastuslautakunta vastaa liiton talouden ja toiminnan arvioinnista. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo kuntalain mukaisten sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. Puheenjohtajana toimi Juha Suonperä (KOK) Jyväskylästä.

Puolue	Naiset	Miehet	Yhteensä	Muutokset 2022
KESK	1	0	1	0
SDP	0	1	1	0
KOK	0	1	1	0
PS	0	1	1	0

VIHR	1	0	1	0
YHTEENSÄ	2 (40 %)	3 (60 %)	5	0

Taulukko 4. Tarkastuslautakunnan poliittiset voimasuhteet alkavalla toimikaudella 2022

2.1.4 Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa. Kokousten teemoina olivat oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) alueellinen suunnitelma ja rahoituksen käynnistäminen, kehysirrot Keski-Suomen ELY-keskukselta Pirkanmaan liitolle Keski-Suomen kehukseen, Keski-Suomen hyvinvointialueen strategia, Saarijärvi-Viitasaaren seudun erityisasema alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoituksessa kaudella 2021-2027, alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Keski-Suomen rahoitussuunnitelma ja tavoitteet vuosille 2022-2024 ja alueellinen valintaperuste alue- ja rakennepolitiikan hankehaussa. Kokousten lisäksi maakunnan yhteistyöryhmä teki opintomatkan Kuopioon.

Maakunnan yhteistyöryhmä koostuu puheenjohtajasta ja 24 varsinaisesta jäsenestä. Jäsenet ovat Keski-Suomen liiton luottamushenkilöitä, Keski-Suomen ELY-keskuksen ja työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen sekä yritysten ja yhteisöjen edustajia. Poliittisin perustein valitut luottamushenkilöt edustavat 29 % maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanosta. Puheenjohtajana toimi Mikko Tirola (KESK). Hän on Keski-Suomen liiton luottamushenkilö.

Puolue	Naiset	Miehet	Yhteensä	Muutokset 2022
KESK	1	1	2	0
SDP	1	1	2	0
KOK	0	1	1	0
PS	0	1	1	0
VIHR	1	0	1	0
VAS	0	0	0	0
YHTEENSÄ	3 (43 %)	4 (57 %)	7	0

Taulukko 5. Maakunnan yhteistyöryhmän poliittiset voimasuhteet alkavalla toimikaudella 2022

2.1.5 Keski-Suomen liiton tilivelvolliset

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 3.12.2021 Keski-Suomen liiton tilivelvollisten luetteloon maakuntahallituksen jäsenet, maakuntajohtajan, aluekehitysjohtajan, kehittämisjohtajan, suunnittelujohtajan ja hallintopäällikön.

2.2 Olennaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa

Keski-Suomen liitto on Keski-Suomen kuntien lakisääteinen kuntayhtymä. Maakunnan liiton toiminta perustuu jäsenkuntien hyväksymään perussopimukseen sekä alueiden kehittämistä ja alueiden käyttöä koskevaan lainsäädäntöön. Keski-Suomen liiton aluekehitystyön tulee olla merkityksellistä ja vaikuttavaa.

Keski-Suomen liitto palasi EU-rahoitusta välittäväksi toimeilimeksi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudelle 2021–2027. Keski-Suomen liiton käytettävissä ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF). Keski-Suomen rahoitus ohjelmakaudella on 112 miljoonaa euroa. Keski-Suomen liiton osuudesta päättää maakunnan yhteistyöryhmä vuosittain. Lisäksi Keski-Suomen liitto vastaa Jyväskylän kaupungin kestävän kaupunkikehittämisen hankehausta, hakemusten laillisuusharkinnasta ja päätöksenteosta. Välittävän toimeilimen vastuut edellyttävät Keski-Suomen liitolta palveluprosessien sujuvuutta ja riittävien resurssien turvaamista.

Vuosi 2022 oli ensimmäinen maakuntastrategian toimeenpanon vuosi. Keski-Suomen strategia sisältää maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sekä älykkään erikoistumisen linjaukset. Maakuntastrategia linjaa, millaisten yhteisten tavoitteiden eteen Keski-Suomi työskentelee seuraavien vuosien aikana. Se viitoittaa myös vahvasti Keski-Suomen liiton toiminnan painopisteitä. Vuonna 2022 edistettiin myös maakuntakaavan 2040 etenemistä luonnosvaiheesta ehdotusvaiheeseen.

Keski-Suomen liiton talouden seuranta on kehitetty Keski-Suomen liiton toiminta-ajatus ja ydintehtävät mielessä pitäen. Resursointia on kohdennettu erityisesti EU-ohjelmakauden aloitukseen ja maakuntakaavan päivystyöhön. Keski-Suomen liiton maksuvalmius on säilynyt hyvänä.

Koronapandemian helpottaessa toimiston työskentely on palautunut uuteen normaaliin. Etätyöskentely ja etäkokoukset ovat jääneet pysyviksi vaihtoehtoisiksi työskentelylle. Keski-Suomen liitolla on käytössä monipaikkatyön mallin, joka mahdollistaa työn tekemisen paikkaan sitoutumattomasti.

2.3 Kuntayhtymän henkilöstö

Keski-Suomen liiton operatiivista toimintaa hoitaa toimisto. Liiton henkilöstön työ on monipaikkaista ja monimuotoista asiantuntijatyötä, jossa painottuvat asiantuntijuuden kehittäminen, osaamisen uudistaminen, verkostomainen toiminta ja itsenäinen työote.

Keski-Suomen liiton henkilöstö työskentelee arjessaan tiimimaisella työskentelytavalla raja-aitoja ylläpitämättä. Tiimit muodostuvat alueiden käytön, aluekehittämisen, rahoituksen ja hallinnon tehtävistä. Tiimityöskentelyllä varmistetaan substanssiasioiden etenemisen lisäksi jokaisen henkilöstön jäsenen aktiivinen osallisuus ja hyvä sisäinen viestintä.

2.3.1 Henkilöstön määrä ja rakenne

Vuoden alussa Keski-Suomen liiton palvelussuhteiden määrä oli 28 ja yksi siviilipalvelushenkilö. Vuoden 2022 lopussa palvelussuhteita oli edelleen 28. Vakaisia palvelussuhteita vuoden lopussa oli 22 (79 %) ja määräaikaista palvelussuhteita 6 (21 %) kaikista palvelussuhteista. Henkilöstöstä naisia oli 18 (64 %) ja miehiä 10 (36 %).

Henkilöstön keski-ikä oli 46,9 vuotta. Naisten keski-ikä oli 45,4 vuotta ja miesten keski-ikä 47,5 vuotta. Kunta-alalla yleensä keski-ikä on noin 45 vuotta. Keski-Suomen liiton palveluksessa ollut henkilökunta oli ollut liiton palveluksessa keskimäärin 10,1 vuotta. Palveluvuosiryhmittäin liiton palveluksessa oli eniten (11) yli 15 vuotta töissä olleita. Toiseksi eniten oli 5–14 vuotta työskennelleitä henkilöitä (9) ja alle viisi vuotta töissä olleita oli vähiten (8). Keski-Suomen liitosta eläköityi yksi henkilö. Kaksi henkilöä vaihtoi työvapaan päätteeksi toisen työnantajan palvelukseen.

2.3.2 Henkilöstökulut

Keski-Suomen liitto maksoi palkkoja ja palkkioita yhteensä 1 727 512,72 euroa. Koko organisaation palkkasumma sisälsi 142 107,46 euroa luottamushenkilöiden palkkioita. Kokonaisuudessaan palkkasumma kasvoi edellisestä vuodesta 120 409,77 euroa (= 7,0 %). Edellisvuoteen verrattuna palkkasummiin vaikuttavaa päivitetty kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus vuosille 2022–2025, joka sisälsi 2 % yleiskorotuksen kesäkuussa ja 0,5 % keskitetyn järjestelyerän lokakuussa. Liikuntaseteleihin, lounasetuihin, kulttuuriin ja viriketoimintaan käytettiin yhteensä 14 268,50 euroa (Edenred ja Smartum), joista työnantajan osuus oli 3 888,88 euroa. Työhyvinvointiin panostettiin sekä välittöminä että välillisinä kustannuksina. Välittöminä kustannuksina käytettiin henkilöstöetuuksiin 2 203,54 euroa. Työterveyshuollon palveluiden kustannukset olivat yhteensä 33 994 euroa.

2.3.3 Poissaolot

Terveysperusteisia poissaoloja oli 100 päivää. Terveysperusteisten poissaolojen määrä on noussut maltillisesti edellisvuodesta, mutta jää kuitenkin alhaiseksi suhteessa aiempiin vuosiin. Sairauspoissaoloja henkeä kohden oli 3,6 päivää (keskimäärin 28 henkeä töissä koko vuoden). Kunta-alalla sairauspoissaoloja per henkilö vuonna 2021 (uusin saatavilla oleva tieto) oli 16,7 päivää. Sairauspoissaoloissa ei ollut merkittäviä eroja vuoteen 2021 verrattuna. Sairauspoissaolojen suhde (lyhyt/pitkät) ei myöskään muuttunut merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Keski-Suomen liitossa ei tapahtunut yhtään työtaturmaa.

Vuosi	Poissaolopäivät
2022	100
2021	78
2020	139
2019	145
2018	183
2017	356

Taulukko 6. Henkilöstön terveysperusteiset poissaolot 2017–2022

Poissaolon syy	2022	2021
Sairauslomat	100	78
Vuosilomat	727	978
Työmatkat	271	85
Muut poissaolot	460*	40

Taulukko 7. Henkilöstön poissaolot 2022

* kahden henkilön pitkät työvapaat

2.3.4 Työterveyspalvelut

Työterveyshuollon tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työympäristö, työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisy ja hoito, sekä hyvinvoiva työyhteisö ja toimintakykyinen henkilöstö. Työkyvyn hallinnalla, seurannalla ja varhaisella tuella tarkoitetaan työpaikan ja työterveyshuollon yhdessä sopimia työpaikan tarpeisiin perustuvia käytäntöjä, joiden avulla huolehditaan työntekijöiden työkyvyn edistämisestä ja työkyvyttömyyden ehkäisemisestä.

Työterveyshuollon käyntejä oli yhteensä 161 kpl (2021: 97 kpl). Henkilöstön työterveyshuollon palveluiden kustannukset olivat yhteensä 33 994 euroa (2021: 34 540 euroa). Työterveyshuollon palvelut tuottaa Mehiläinen Oy.

Työterveyshuolto	Korvausluokka I	Korvausluokka II	Muu
Menot	9 500 €	20 012 €	4 482 €

Taulukko 8. Työterveyshuollon menot ja korvausluokat 2022

2.3.5 Työhyvinvointi

Henkilöstön vuosittainen työilmapiirikysely suoritettiin marraskuussa. Kyselyyn vastasi 19/24 henkilöä (79 %). Työilmapiirikyselyn mukaan yhteistyö ja viestintä työyhteisön sisällä oli toimivaa, oma työ koettiin merkitykselliseksi, työssä viihdyttiin ja lähes kaikki suosittelivat Keski-Suomen liittoa työnantajana. Monipaikkatyön malli sai henkilöstöltä kiitosta. Kehittämiskohteiksi nousivat työn kuormittavuus ja stressaavuus, palautteen saaminen ja kyselyn tulosten hyödyntäminen. Tulokset käsiteltiin yhdessä henkilöstön kanssa ja niiden perusteella ryhdyttiin kehittämistoimiin, joita ovat muun muassa useamman kerran vuodessa toistuvat minionnistumiskeskustelut ja toimenpiteiden säännöllinen seuranta.

Keski-Suomen liitto edistää ja tukee työntekijöidensä työ- ja toimintakykyä monin tavoin, myös vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa tuetaan. Esimerkkinä tästä ovat työterveyshuollon hyvät palvelut, talon sisäinen virkistystoiminta LIIKU sekä liikunta- ja kulttuurisetelit. LIIKU järjesti vuoden aikana kaksi koko henkilöstölle avointa virkistystapahtumaa.

2.3.6 Henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen

Keski-Suomen liiton henkilöstön osaamisen kehittäminen tapahtuu säännöllisesti arvioiden, millaista osaamista organisaatiossamme on tällä hetkellä ja millaista osaamista toiminta vaatii tulevaisuudessa. Henkilöstön kehittämistarpeet kartoitetaan onnistumiskeskusteluissa. Sisäistä ja ulkoista koulutusta järjestettiin muun muassa EU-ohjelmakauden tehtävistä, tietoturvasta, kognitiivisesta ergonomiasta ja Teamsin parhaista käytänteistä. Henkilöstötunteja järjestettiin joka toinen viikko. Henkilöstötunnit mukaan lukien koulutusta oli yhteensä 1 368 tuntia.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen koulutuskustannuksiin (eivät sisällä palkkauskustannuksia) käytettiin 7 989,54 euroa. Osaamisen kehittämiseen käytettiin 0,40 % koko liiton henkilöstömenoista. On kuitenkin huomioitava, että osa normaaleina virkamatkoina tehtävistä poissaoloista sisältää myös koulutukseksi katsottavia osioita eivätkä nämä luvut sisälly edellisiin.

2.3.7 Rekrytoinnit

Henkilöstösuunnittelua toteutetaan vähintään kuukausittain toistuvissa palavereissa. Keski-Suomen liittoon rekrytoitiin vuonna 2022 kolme henkilöä määräaikaisiin työsuhteisiin. Rekrytointikanavina olivat liiton omat verkkosivut ja sosiaalisen median kanavat, työvoimahallinnon te-palvelut.fi -sivusto, Monster.fi sekä lehti-ilmoitukset Keski-suomalaisessa.

2.4 Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kuntayhtymälle asetetut tavoitteet saavutetaan ja sen toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Toiminnan arviointia tehdään säännöllisesti sekä Keski-Suomen liiton sisäisessä toiminnassa että kuntayhtymän toimielimissä. Kokonaisuuden arviointi tapahtuu kerran vuodessa toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä.

Keski-Suomen liitolla on voimassa oleva sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus. Keski-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminnot järjestetään siten, että organisaatiossa noudatetaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Ohje koskee kaikkia Keski-Suomen liiton toimielimiä, johtoa ja henkilöstöä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kaikessa toiminnassa. Ohje täydentää lainsäädännön määräyksiä sekä Keski-Suomen liiton perussopimusta ja hallintosääntöä.

Keski-Suomen liitto aloitti vuonna 2022 riskien hallinnan kuvauksen päivittämisen. Liitossa valmisteltiin yhdessä henkilöstön kanssa kattava toimintaympäristön analyysi, jossa tunnistettiin organisaation sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Riskit lajiteltiin strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin sekä vaatimustenmukaisuus- ja vahinkoriskeihin. Tunnistetuista riskeistä muodostettiin riskiprofiilit. Riskiprofiileissa arvioitiin sekä riskien toteutumisen todennäköisyyttä että riskien vaikutuksen suuruutta organisaation toiminnalle. Riskiprofiilit sisälsivät myös riskien hallintakeinot. Riskien hallinnan kehitystyötä esiteltiin myös maakuntahallitukselle. Tehty pohjatyo jatkuu riskien hallinnan kuvauksen ja ohjeistuksen päivittämisenä vuonna 2023.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan rooli korostuu erityisesti Keski-Suomen liiton rahoitustehtävän hoidossa. EU-rahoitusta välittävänä toimielimenä Keski-Suomen liitto laati hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen

työ- ja elinkeinoministeriön ohjeiden mukaisesti. Kuvauksessa kerrottiin tarkasti välittävän toimielimen EU-rahoituksen toimintaprosessit, resurssointi, tarvittava osaaminen tehtävän hoitoon sekä tehtävien eriyttäminen ohjeistusten vaatimalla tavalla. Kuvauksessa on kerrottava myös käytettävistä tieto- ja arkistointijärjestelmistä sekä siitä, miten huolehditaan riskien hallinnasta, petoksantorjunnasta, tietoturvasta ja viestinnästä.

Tukihakemukset käsitellään Keski-Suomen liiton hankeryhmässä, joka kokoontuu kerran kuukaudessa. Hankeryhmän tehtävinä ovat hakemusten arviointi, päätösesitysten käsittely, rahoituksen seuranta sekä palveluprosessien sujuminen. Henkilö, joka on esteellinen arvioimaan ja valitsemaan hanketta rahoitettavaksi, ei osallistu kokouksessa päätöksentekoon. Hankeryhmän työskentelyssä hyödynnetään Keski-Suomen liiton [hankesalkkua](#), jonne tallennetaan kaikkien rahoitettujen hankkeiden tiedot. Hankesalkku toimii sekä liiton sisäisenä hankeprosessin työkaluna että avoimen tiedon lähteenä kaikille aiheesta kiinnostuneille. Hankesalkun kautta pääsee tutustumaan kaikkiin Keski-Suomen liiton kansallisilla ja maakunnallisilla varoilla rahoittamiin hankkeisiin reaaliaikaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan hyviä käytänteitä arvioidaan jatkuvasti osana Keski-Suomen liiton toimintaa muun muassa kuntayhtymän avainprosessien, rahoitus- ja maksatustoiminnan, talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon, oman hanketoiminnan sekä hankinta- ja sopimushallinnon työtehtävissä. Lisäksi Keski-Suomen liitto kouluttaa henkilöstöään säännöllisesti tietoturvan toimintatavoissa. Keski-Suomen liitolla on tietoturvaohje, johon perehtymisen jokainen työntekijä vahvistaa allekirjoituksellaan.

2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä, merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Keski-Suomen liitossa osana riskien hallinnan kehitystyötä toteutettiin toimintaympäristön analyysi ja hallintakeinoja sisältävät riskiprofiilit. Kriittisemmiksi riskeiksi nousivat aluekehittämisrahoituksen taso, EURA2021-järjestelmän toimivuus, yhteistyö sidosryhmien kanssa, Keski-Suomen liiton ohut organisaatio, osaavien ihmisten rekrytointi ja pitäminen, työssä jaksaminen ja muutostajoustavuus.

EU-ohjelmakauden 2021–2027 myötä Keski-Suomen liiton tehtävät ja vastuut rahoituksen myöntämisessä ja maksamisessa laajentuivat merkittävästi. Rahoitus- ja maksatustehtävät, niiden henkilöresurssointi sekä riskienhallinta ovat hallintoviranomaisena toimivan työ- ja elinkeinoministeriön jatkuvassa arvioinnissa. Myös yhteistyö sekä Keski-Suomen ELY-keskuksen että muiden maakuntien liittojen kanssa tulee olla sujuvaa. Maakuntien liittojen rahoitustehtävän hoidossa epävarmuustekijäksi muodostui EURA2021-järjestelmän keskeneräisyys. EURA2021-järjestelmä on EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hankkeiden hallinnoinnin tietojärjestelmä ja arkisto, jonka toimintavalmiuteen saattamisesta vastuu on hallintoviranomaisella. EURA2021-järjestelmä ei valmistunut käyttökuntoon vuoden 2022 aikana. Riskin hallintakeinona ovat olleet hyvä valmistautuminen ja ennakkotyö, aktiivinen vuoropuhelu hallintoviranomaisen kanssa sekä selkeä ja informatiivinen viestintä asiakkaiden suuntaan.

EU-rahoituksen lisäksi Keski-Suomen liitto myöntää kansallista ja maakunnallista aluekehittämisrahoitusta. Maakuntien liittojen toiminnan ja rahoituksen näkökulmasta aluekehitysrahoituksen vuosittaisella vakaalla tasolla on keskeinen merkitys ja sen eteen liitoissa tehdään aktiivista edunvalvontatyötä.

Keski-Suomen liiton keskeisiä sidosryhmiä ovat muun muassa kunnat, hyvinvointialue, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot sekä järjestöt. Yhteistyö sidosryhmien kanssa on työn onnistumisen kannalta keskeistä. Kuntien asema, tehtävät ja talous muuttuvat hyvinvointialueen aloittaessa palvelutuotantonsa vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialueiden perustaminen ei suoraan vaikuta aluekehittämisen tehtäviin, vaan maakunnan liitot jatkavat lakisääteisinä kuntayhtyminä. Liittojen rinnalle kuitenkin muodostuu uusi, poliittisesti ohjattu alueellinen organisaatio ja yhteistyökumppani. Jatkossa maakunnan liiton maksuosuus muodostaa aiempaa

suuremman suhteellisen osuuden kunkin kunnan budjetista. Hallintouudistuksen jälkeen kunnat keskittyvät elinvoiman ja sivistyksen palveluihin. Yhteistyö koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden ja järjestöjen kanssa konkretisoituu aluekehitystyön ja rahoituksen tehtävissä. Yhteistyön kannalta keskeistä on hyvä sidosryhmien tuntemus, sidosryhmätyön resursointi ja Keski-Suomen liiton asiantuntijuus sidosryhmäyhteistyössä.

Keski-Suomen liiton organisaation tunnistettuja riskejä ovat ohut organisaatio, osaavien ihmisten rekrytointi ja organisaatiossa pitäminen sekä työssä jaksaminen ja muutosjoustavuus. Keski-Suomen liitto on asiantuntijaorganisaatio, jonka keskeinen voimavara on henkilöstö. Muuttuva toimintaympäristö haastaa organisaation muutosjoustavuuden ja yksilöiden työssäjaksamisen. Erilaiset toimialat läpileikkaava osaajapula tuo haasteensa osaavien ihmisten saamiseen ja pitämiseen. Osaajapulan ehkäisemiseksi Keski-Suomen liitto ylläpitää myönteistä työnantajamielikuvaa, panostaa työhyvinvointiin ja tarjoaa asianmukaiset työpaikkaedut. Organisaation optimaalisen toiminnan ja työssä jaksamisen näkökulmasta resursointia arvioidaan säännöllisesti ja työntekijöillä on käytettävissään esimiehen tuki työssä onnistumiseen ja erilaisiin muutostilanteisiin. Haasteellisissa tilanteissa työntekijöillä on käytössään esimiehen tuen lisäksi hyvät työterveyden palvelut.

2.6 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.6.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
TOIMINTATUOTOT	3 911	3 726
TOIMINTAKULUT	-3 895	-3 897
TOIMINTAKATE	16	-171
Rahoitustuotot ja -kulut	-26	-16
VUOSIKATE	-10	-186
Poistot ja arvonalentumiset	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-10	-186
Tilinpäätössiirrot (rahasto)	47	74
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	37	-112

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	100,4 %	95,6 %
Maakunnan asukasmäärä	272 521	272 682
*ennakkotieto 31.12.2022		

2.6.2 Toiminnan rahoitus

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	-10	-186
Vuosikate	-10	-186
Investointien rahavirta	0	0
Investointimenot	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10	-186
Rahoituksen rahavirta		
Oman pääoman muutokset	0	-5
Muut maksuvalmiuden muutokset	127	-201
Rahoituksen rahavirta	127	-206
Rahavarojen muutos	117	-392
Rahavarat 31.12.	2 090	1973
Rahoitusarvopaperit	0	0
Rahavarat 1.1.	1 973	2 364
Rahoitusarvopaperit	0	0
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-487	-447
Kassan riittävyys, päivää	196	185
Kassan riittävyys, pv = 365 pv x rahavarat 31.12. / kassasta maksut tilikaudella		
Maakunnan asukasmäärä	272 521	272 682
*ennakkotieto 31.12.2022		

2.7 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	0	0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	16 801	7 971
Valtion toimeksiannot	16 801	7 971
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 392	2 222
Saamiset	302	250
Myyntisaamiset	8	0
Muut saamiset	21	46
Siirtosaamiset	273	204
Rahat ja pankkisaamiset	2 090	1 973
Pankkitilit	2 090	1 973
Vastaavaa yhteensä	19 192	10 194
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	562	572
Peruspääoma	595	595
Muut omat rahastot	0	47
Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)	-70	41
Tilikauden alijäämä	37	-112
Toimeksiantojen pääomat	16 811	7 982
Valtion toimeksiannot	16 811	7 982
Vieras pääoma	1 819	1 639
Ostovelat	135	56
Muut velat	41	50
Siirtovelat	1 642	1 533
Vastattavaa yhteensä	19 192	10 194
TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Omavaraisuus aste, %	2,9 %	5,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,5 %	44,0 %
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	56 038,74	193 921
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-33	-70
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	-0,12 €	-0,26 €
Lainakanta 31.12.2022	0	0
Lainasaamiset 31.12.2022	0	0
Maakunnan asukasmäärä	272 521	272 682
*ennakkotieto 31.12.2022		

2.8 Kokonaistulot ja -menot

KUNTAYHTYMÄN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	<i>1 000 €</i>	MENOT	<i>1 000 €</i>
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 911	Toimintakulut	3 895
Korkotuotot	0	Korkokulut	26
Muut rahoitustuotot	0	Muut rahoituskulut	0
Investoinnit	0	Investoinnit	0
Rahoitustoiminta	0	Rahoitustoiminta	0
	3 911		3 920
<i>Täsmäytys</i>			
Kokonaistulot - Kokonaismenot =	3911-3921		-10
Rahavarojen muutos – Rahoituksen rahavirta =	-244+234		-10

2.9 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen rahastokirjauksia on -9 907,27 euroa. Kun tulokseen lisätään siirrot Keski-Suomen kehittämisrahaston lisäyksestä (700 000 euroa) ja vähennyksestä (747 097,61 euroa), tilikauden alijäämäksi muodostuu 37 190,34 euroa.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että vuoden 2022 tulos 37 190,34 euroa, siirretään edellisten kausien yli-/alijäämätilille. Siirtämisen jälkeen edellisten kausien yli-/alijäämätili osoittaa -33 210,47 €. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (Kuntalaki 110 §).

3 TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Tässä luvussa on arvioitu talousarvion toteutumista suhteessa toimintasuunnitelman tavoitteisiin, joista osa kohdentui tilikauteen 2022 ja osa koko taloussuunnitelmakauteen. Kukin päätavoite on jaettu toimintasuunnitelmassa useaan suunnitelmakauden tavoitteeseen. Suunnitelmakauden tavoitteiden toteutumista ja niihin liittyviä toimenpiteitä on kuvattu sekä tekstiosiossa että erillisissä taulukoissa.

Suunnitelmakauden tavoitteet

Keski-Suomen liiton toiminnan tavoitteet vuosille 2022–2024:

1. Maakuntastrategia toiminnaksi
2. Keski-Suomen liitto vaikuttavana kumppanina
3. Asiantuntijuuden kehittäminen

3.1 Maakuntastrategia toiminnaksi

Keski-Suomen liiton ydintehtävä on maakunnan kehittäminen. Perussopimuksen mukaan Keski-Suomen liitto edistää asukkaiden hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan. Keski-Suomen liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden toimintaympäristön, elinkeinojen ja palveluiden kehittäjänä. Se edistää yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja ajaa maakunnan asukkaiden ja kuntien etuja. Tämän toteuttamiseksi liitto toteuttaa ja rahoittaa hankkeita sekä tekee tutkimus-, kehittämis-, suunnittelu- ja edunvalvontatyötä toimien jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöelimenä.

Aluekehitystyötä ohjaavat Keski-Suomen maakuntastrategia ja Keski-Suomen maakuntakaava. Vuosi 2022 oli uuden maakuntastrategian toimeenpanon ensimmäinen vuosi. Toimeenpanon vaiheessa korostuivat rahoituksen suuntaaminen maakuntastrategian kärkiteemoihin, sidosryhmätyö ja aktiivinen viestintä. Maakuntakaavaa 2040 työstettiin aktiivisesti koko vuoden ajan. Maakuntakaavaa on laadittu strategian tavoin vahvassa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa. Maakuntakaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville syksyllä 2023 ja tavoitteena on sen hyväksyminen maakuntavaltuuston kokouksessa loppuvuonna 2023.

Strategiset linjaukset ohjaavat aluekehittämisrahoitusta, kehittämistoimintaa, vaikuttamistyötä ja sidosryhmätyötä. Strategian kautta tuemme yritysten kasvua, kannattavuutta ja vastuullisuutta. Digitaalisuus lävistää kaiken kehittämistoiminnan.

Maakuntastrategian kasvun kärjet ovat:

1. Bio- ja kiertotalous
2. Hyvä vointi
3. Uudistuva teollisuus

Maakuntakaavoitus on keskeinen osa aluekehittämistä ja sillä tuetaan maakunnan elinvoimaa ja kehittymisedellytyksiä. Keski-Suomen maakuntakaava tukee maakuntastrategiaa kehittämisperiaatteilla, aluevarauksilla ja alueen erityispiirteitä kuvaavilla merkinnöillä. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen keinoin Keski-Suomen liitto tukee aktiivisesti jäsenkuntia maankäyttökysymyksissä. Kaavoitusta on toteutettu rullaavasti eli mahdollisiin muutostarpeisiin jatkuvasti reagoiden.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040 käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa, liikennettä ja hyvinvoinnin aluerakennetta. Keväällä järjestettiin maakunnallinen kaavakahvila-kierros seitsemällä paikkakunnalla. Kaavakahviloihin osallistui yhteensä noin 150 ihmistä. Keski-Suomen liiton alueidenkäytön asiantuntijoiden kanssa keskusteltiin muun muassa tuulivoiman vaikutuksista ihmisten arkiympäristöön, maisemiin ja luontoon. Syksyllä 2022 valmistui useita maakuntakaavan selvitystöitä: tuulivoiman maisemavaikutusten selvitys, sähkönsiirron selvitys, metsäpeuraselvitys ja tuulivoiman sosiaalisen

hyväksyttävyyden selvitys (sis. kansalaisraati). Lisäksi käynnistettiin keväällä toteutetun Natura-tarveharkinnan perusteella Natura-vaikutusten arviointi. Erityisesti seudullisesti merkittävän tuulivoimantuotannon sijainnin ohjaamiseksi on tarvittu selvityksiä niin maakuntakaavoituksen kuin kuntakaavoituksenkin tueksi. Selvitystöiden laatimiseen haettiin ja saatiin ympäristöministeriön avustusta tuulivoiman edistämiseen. Selvitykset on julkaistu Keski-Suomen liiton [verkkosivuilla](#). Selvitysten tuloksia on esitelty maakuntavaltuustolle ja sidosryhmille ja niitä hyödynnetään kaavaehdotuksen valmistelussa.

3.1.1 Kehittämisrahoitus ja hanketoiminta

Keski-Suomen liitto palasi rahoitusta välittäväksi toimielimeksi EU-ohjelmakaudelle 2021–2027. Keski-Suomen liiton käytössä olevia rahoituslähteitä ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF). Uuden Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston maakunnallinen suunnitelma valmistui loppuvuonna 2022. Välittävän toimielimen vastuut edellyttävät Keski-Suomen liitolta riittävää henkilöresursointia, osaamista sekä organisaation sisäisten prosessien hiomista. Toimintaprosessit on määritelty Keski-Suomen liiton hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksessa, joka palautettiin työ- ja elinkeinoministeriön hyväksyttäväksi loppuvuodesta 2022.

EU-ohjelma sisältää myös kestävän kaupunkikehittämisen kokonaisuuden, jonka tavoitteena on vahvistaa alueiden osaamiskärkeä, tiivistää innovaatioverkostoja ja edistää Suomen kilpailukykyä uusilla liiketoimintamahdollisuuksilla. Ensimmäinen rahoitushaku toteutettiin alkukesästä Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen liiton yhteistyönä.

Uuden ohjelmakauden rinnalla päätettiin ohjelmakautta 2014–2020. Välittävän toimielimen tehtävää on hoitanut Pirkanmaan liitto kaikkien Länsi-Suomen maakunnan liittojen puolesta. EU-rahoitusta myönnettiin ohjelmakaudella 2014–2020 Keski-Suomeen 158 000 000 euroa. Ohjelmakauden tuloksista tehtiin hankejulkaisu "[EU Keski-Suomessa 2014–2020: Iloja ja innovaatioita](#)". Se julkaistiin huhtikuussa 2022 maakuntalehti Keski-suomalaisen liitteenä.

EU-rahoituksen lisäksi Keski-Suomen liitolla on työ- ja elinkeinoministeriön myöntämää kansallista aluekehittämisrahoitusta. Kansallista rahoitusta kohdennettiin Jämsän rakennemuutoksen toimenpiteisiin ja kyberturvallisuuden profilointiin. Lisäksi Keski-Suomen liitto toteutti järjestöille suunnatun rahoitushaun hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Rahoitusta myönnettiin miljoona euroa.

Keski-Suomen kunnat kartuttavat vuosittain Keski-Suomen liiton hallinnoimaa Keski-Suomen kehittämisrahastoa. Vuonna 2022 rahastoa kartutettiin 700 000 eurolla. Keski-Suomen kehittämisrahastosta tuettiin hankkeita, jotka edistävät maakunnan kilpailukykyä, varmistavat maakuntastrategian toteutumista, lisäävät maakunnan näkyvyyttä ja vetovoimaa, käynnistävät uusia avauksia sekä edistävät yhteistyötä.

Keski-Suomen liitto sai yhteensä 82 rahoitushakemusta, joista 51 (62 %) sai myönteisen päätöksen. Rahoitusta myönnettiin 4,786 miljoonaa euroa. Rahoituslähteistä Euroopan aluekehitysrahaston osuus oli 13 %, kansallisen kehittämisrahoituksen 68 % ja Keski-Suomen kehittämisrahaston 19 %. Suurimmat asiakasryhmät olivat kunnat, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot sekä järjestöt. Maakuntastrategian kärkiin kohdentui 92 % rahoituksesta. Hankkeiden yhteensovittamisesta ovat vastanneet maakunnan yhteistyöryhmä ja maakunnan liiton sisäinen hankeryhmä.

Uuden EU-ohjelmakauden päätöksiä ei voitu tehdä lainkaan EURA2021-palvelun keskeneräisyyden vuoksi. Myönteisiä EAKR-päätöksiä odottaa 8,894 miljoonan euron arvosta ja kielteisiä päätöksiä 4,860 miljoonan euron hakemukset.

3.1.2 Keski-Suomen liiton toteuttamat hankkeet

[Circwaste](#)-hanke (Life IP 2016–2023) edistää materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä, materiaalien kierrätystä ja kiertotalousekosysteemiä. Yhteistyötä tehdään laajasti alueen yritysten, julkisten toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Vuonna 2022 toteutettiin kaksi selvitystä: Asumisessa syntyvien jätteiden erilliskeräys Keski-Suomessa: nykytilakatsaus ja keräysvaihtoehtojen vaikutusten arviointi ja Keski-

Suomen biokaasutuotannon lisäämisen mahdollisuudet. Lisäksi järjestettiin Keski-Suomi kohti kiertotaloutta -vuosiseminaari, jossa oli mukana 60 osallistujaa.

Three T-hankkeessa (Interreg Europe, 2018–2022) rakennettiin yhdeksän partnerin yhteistyönä malleja kestäväan matkailuun ja liikkumiseen sekä kulttuuri- ja luonnonperintöön liittyvien tavoitteiden toimeenpanoon. Viimeisenä toimintavuonna toteutettiin Hyvinvoinnin aluerakenne -toimintasuunnitelmaa ja vietiin päätökseen kolmen Pilot Actionin toimenpiteet, joihin sisältyi Keski-Suomen liiton järjestämät tutorointitapahtumat ja yhteydenpito Euroopan ympäristövirastoon, kaksi partnerien opintomatkaa Keski-Suomeen ja yksi tutorointimatka Romanian Brasoviin. Hankkeen päätöskonferenssi järjestettiin Maltalla 13.-16.9.2022. Hanke päättyi marraskuussa 2022.

YmpyräKS-hankkeessa (Ympäristöministeriö, 2021–2022) kehitettiin Keski-Suomen yritysten ympäristövastuullisuusverkoston (YmpyräKS) toimintaa. Verkosto auttaa keskisuomalaisia yrityksiä päivittämään toimintansa ympäristövastuulliseksi. YmpyräKS-verkoston tavoitteena on jakaa tietoa ympäristövastuullisesta yritystoiminnasta sekä tarjota vertaistukea ja yhdessä oppimisen paikkoja. Hankkeessa keskityttiin erityisesti ilmastonmuutokseen liittyvään kehittämiseen. Hankkeen vuoden 2022 toimenpiteitä olivat yritysten ilmastotekoja –kysely, infotilaisuudet ja neljän videon yritysvideosarja, jossa tuotiin esille keskisuomalaisten yritysten tekemiä erilaisia ilmastotekoja. YmpyräKS-verkosto aktivoi yrityksiä Ympäristövastuullisuuskumppanuuteen ja toteutti etäaamukahveja. Hanke päättyi marraskuussa 2023.

Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön -hankkeen (Ympäristöministeriö, 2022–2023) tavoitteena on kasvattaa Keski-Suomen kuntien ilmastotyön osaamista ja aktivoida kuntia systemaattiseen, konkreettiseen ilmastotyöhön. Hanke on avoin kaikille Keski-Suomen kunnille, mutta pääpaino on pienten ja keskisuurten sekä ilmastotyötä aloittelevien kuntien auttamisessa. Vuonna 2022 on koottu Keski-Suomen kuntien ilmastotietopaketteja sekä kilpailutettu asiantuntija ilmastotyön rahoitusmahdollisuuksien sparraukseen. Keski-Suomen kunnat osallistuivat aktiivisesti myös hankkeen koordinoimaan maakunnalliseen energiansäästökampanjaan, jolla tuettiin kuntia mukaan kansalliseen Astetta alemmas-kampanjaan.

Hyvän voinnin Keski-Suomi -hankkeen (AKKE-rahoitus, 2022–2024) tavoitteena on parantaa maakunnan hyvinvointitoimintaa ja edistää väestön hyvinvointia. Hankkeessa kehitetään hyvinvoinnin yhteistyöverkostoa ja tarjotaan tukea sekä rahoitusta uusiin ideoihin ja kokeiluihin. Tavoitteena on, että Keski-Suomi olisi jatkossa hyvinvoinnin mallimaakunta. Hankkeen ensimmäisenä vuotena 2022 on koottu yhteen hyvinvoinnin yhteistyöverkostoa ja toteutettu keskisuomalaisille organisaatioille suunnattu kysely hyvinvointityöstä. Kysely toimii pohjana hyvinvointityön kehittämiseksi maakunnassa.

Maakuntastrategian toteuttamiseen haettiin loppuvuonna myös ulkopuolista rahoitusta. Interreg-rahoitusta haettiin vihreän siirtymän kolmelle hankkeelle, joille kaikille saatiin myönteiset rahoituspäätökset. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Keski-Suomen liitolle rahoituksen maakunnalliseen kulttuurin kehittämistehtävään. Kaikki hankkeet alkavat vuoden 2023 puolella.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tulokset
Kokonaiskestävä toiminnan periaatteet osaksi Keski-Suomen liiton toimintaa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilmastotyö suunnittelusta toiminnaksi 2. Monimuotoisuuden edistäminen 3. Yhteisöjen osallistaminen strategian toimeenpanossa 	<p>→ Hiilineutraali Keski-Suomi -tiekartan valmistuminen</p> <p>→ Maakuntakaavan suojelualueiden toteuttaminen</p> <p>→ Ensimmäinen hyvinvointisopimus tehty</p>	<p>Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 -tiekartta valmistui. Suojelualueet ovat maakuntakaavan tunnistettu kriteeri yhteensovittamistyössä. Hyvinvointisopimusta ei ole tehty.</p>

Kasvun kärkien vahvistaminen ja elinvoimaisuuden tukeminen: 1. Bio- ja kiertotalous 2. Hyvä vointi 3. Uudistuva teollisuus	1. Kärkikohtaisten toimenpiteiden ja tavoitteiden määrittely	→ Kärkikohtaiset mittarit käytössä	Kasvun kärkien verkostot on tunnistettu. ELY-keskuksen kanssa on aloitettu kärkikohtaisten toimenpiteiden suunnittelu. 92 % rahoituksesta kohdentui kasvun kärkiin ja digitalisaatioon.
Maakuntakaavan uudistaminen	1. Tuulivoimaa, hyvinvoinnin aluerakennetta ja liikennettä koskevat keskeiset selvitykset on laadittu 2. Keskeiset sidosryhmät kytketty tiivisti kaavanlaadintaan ja toteutukseen	→ Tuulivoiman aluerakenteellinen potentiaali ja sen sijoittumisen tunnistaminen → Maakuntakaavan ehdotusvaiheen nähtävillä olo ja hyväksyminen	Keskeiset selvitykset, tuulivoiman maisemavaikutusten selvitys, sähkön siirron selvitys, metsäpeuraselvitys, tuulivoiman sosiaalisen hyväksyttävyyden selvitys on laadittu ja Natura-vaikutusten arviointi on käynnistetty. Keskeiset sidosryhmät esim. kunnat, ELY-keskus ja metsähallitus, sekä muut osalliset on kytketty tiivisti kaavanlaadintaan ja toteutukseen. Tuulivoiman lopullisen sijoittumisen tunnistamiseen liittyvät selvitykset on toteutettu. Ehdotusvaiheen nähtävillä olo ja kaavan hyväksyminen toteutuvat vuonna 2023.
Keski-Suomen saavutettavuuden kehittäminen	1. Liikennejärjestelmäsuunnitelman ja sen kärkikohteiden edistäminen 2. Länsi-Suomen liikennestrategian ja Päärata+ toiminnan vetovastuu 3. Varmistamme kansainvälisen saavutettavuuden 4. Digitaalinen saavutettavuus	→ Valittujen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen → Ylimaakunnallinen edunvalvontatyö liikennestrategian edistämiseksi → Reittiliikenteen toimintamalli käytössä → Toimivat yhteydet	Keski-Suomen liityntäpysäköintistrategia valmistui alkuvuodesta 2022. Länsi-Suomen maakunnat toteuttivat liikenteen yhteistä edunvalvontatyötä kannanotoin ja lausunnoin. CEF-rahoitusta myönnettiin Jkl-Tre raideyhteyden suunnitteluun. Reittiliikenne jatkuu ostopalveluna.
Uuden ohjelmakauden sujuva aloitus ja asiakaslähtöinen palveluprosessi	1. EU-rahoituksen sisäisten prosessien rakentaminen 2. Hankehakijoiden kouluttaminen ja kohderyhmät tavoittava viestintä	→ Henkilöstön koulutuksiin osallistuminen → Rahoitus- ja maksatushakemusten käsittelyajat → Asiakaskokemuksen mittaaminen	Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti hallintoviranomaisen koulutuksiin. Rahoitushakemusten käsittelyaikoja tarkastellaan säännöllisesti hankeryhmässä. Asiakaskokemusta ei voitu mitata EURA2021-järjestelmän viivästymisen vuoksi.

Taulukko 9. Pää tavoite 1. Maakuntastrategia toiminnaksi

3.2 Keski-Suomen liitto vaikuttavana kumppanina

Keski-Suomen liiton ydintoimintaa on verkostomainen vaikuttamis- ja kehittämistoiminta Keski-Suomen yhteisten tavoitteiden puolesta. Vaikuttaminen on kiinteä osa aluekehitystyötämme ja siinä käytetään monipuolista keinovalikoimaa.

3.2.1 Vaikuttaminen ja edunvalvonta

Keski-Suomen liiton tehtävänä on vaikuttaa ja ajaa Keski-Suomen etua sekä vahvistaa maakunnan sisäistä yhteistä ymmärrystä siitä, milloin minkäkin vaikuttamisteeman puolesta toimimiselle on paras ajankohta.

Yksi keskeisistä maakunnan edunvalvonnan foorumeista on ollut kansanedustajakokoukset, joita pidetään keskimäärin kerran kuukaudessa. Sekä kansanedustajakokousten sisältöä että Keski-Suomen liiton vaikuttamistyötä on ohjannut edunvalvonnan vuosikello. Viestintä keskeisenä osana vaikuttamis- ja edunvalvontatyötä on nivoutunut tiiviisti yhteen edunvalvonnan vuosikellon kanssa.

Keski-Suomi toimi Länsi-Suomen maakuntaliittojen puheenjohtajana 2022, johon liittyen laadittiin Keski-Suomen liiton johdolla Länsi-Suomen yhteiset hallitusohjelmataavoitteet ja tiivistettiin yhteistä edunvalvontaa.

Tärkeä edunvalvonnan ja vaikuttamisen muoto ovat lausunnot ja kannanotot. Keski-Suomen liitto antoi vuonna 2022 yhteensä 58 lausuntoa ja kannanottoa, joista osa kaikkien maakuntien liittojen ja Länsi-Suomen yhteistyöalueen yhteisinä näkemyksinä. Tärkeimpiin edunvalvonnan teemoihin maakuntahallitus antoi oman kannanottonsa. Lainsäädäntömuutoksista Keski-Suomen liitto antoi lausuntonsa työvoima- ja yrityspalvelulain, rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ja maankäyttö- ja rakennuslain, luonnonsuojelulain, ilmastolain sekä kaivoslain uudistuksiin. Rahoituksen kannalta tärkeimmät lausunnot ja kannanotot koskivat EU-ohjelmakauden 2021–2027 ohjelman sekä alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen valmistelua sekä luonnosta valtioneuvoston asetukseksi alueiden kehittämisestä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan tukialueista vuosille 2022–2027.

Liikennepuolella lausunnot jätettiin muun muassa Väyläverkon investointisuunnitelmaan 2023–2023, eräiden Euroopan laajuisten liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin sekä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain muuttamiseen sekä valtatie 4 ohituskaistojen parantamiseen ja tiesuunnitelman muutossuunnitelmaan välillä Konginkangas-Kalaniemi. Keski-Suomen liitto jätti myös useita lausuntoja tuulivoiman yleiskaavoitukseen ja YVA-menettelyihin liittyen.

Lentoliikenteen haastavaan tilanteeseen ei ole onnistuttu toistaiseksi löytämään pysyvää ratkaisua. Valtion ostopalveluna hankkiman liikenteen myötä elinkeinoelämän tarvitsema reittiliikenne jatkuvat heinäkuuhun 2024 saakka. Lentoliikenteen tilanteeseen on vaikutettu ministeritapaamisin, kansanedustajayhteistyöllä sekä maakuntien välisellä yhteisellä edunvalvonnalla. Keski-Suomessa lentoliikenteen edunvalvontaa on tehty erityisesti maakunnan liiton, Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen kauppakamarin tiiviillä yhteistyöllä.

Keski-Suomen liitto lausuu vuosittain uusista koulutusvastuista, jotka ovat vahvasti linjassa Keski-Suomen maakunnan ja alueen kehittämisen strategialinjausten kanssa. Tänä vuonna jätettiin lausunto metsäkonekuljetuksen koulutuksesta osana metsäalan perustutkintoa Pohjoisten Keski-Suomen ammattiopisto Pokessa Äänekoskella.

EU-tasolla Keski-Suomen liiton vaikuttamisen kanava on erityisesti Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakuntien liittojen ylläpitämä yhteinen Brysselin toimisto. WFEO:n (West Finland European Office) tehtävinä ovat edunvalvonta, erilaiset toimeksiannot ja hanketuki sekä tiedotus. Vuonna 2022 WFEO laati yhteisen EU-strategian yhteistyössä alueiden kanssa. Strategian mukaisesti EU-vaikuttamistyössä keskitytään koheesiopolitiikkaan ja innovaatiopolitiikkaan. Lisäksi vahvistettiin WFEO-maakuntaliittojen ja EU-toimiston tekemää yhteistyötä. Koheesiopolitiikkaan vaikuttamistyö aloitettiin 2022 kasaamalla yhteinen pohja edunvalvontatyölle. WFEO:n lisäksi Keski-Suomen liitto on vaikuttanut erilaisissa

kansainvälisissä verkostoissa. Keski-Suomen liitto on Euroopan kyberturvallisuusorganisaation (ECISO), IQ net -verkoston ja ECHAlliancen (European Connected Health Alliance) jäsen.

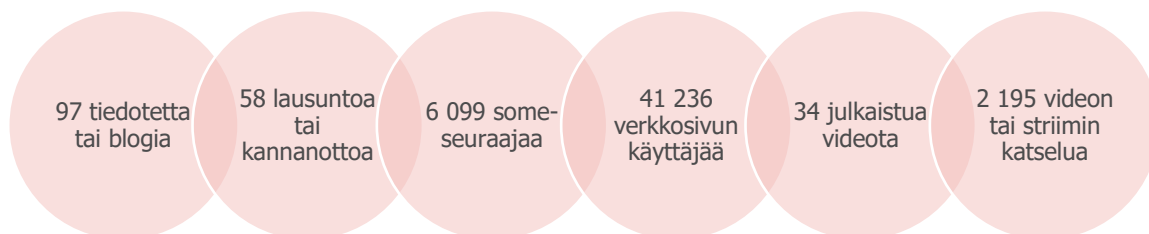
3.2.2 Viestintä ja markkinointi

Keski-Suomen liitto päivitti alkuvuodesta 2022 viestintäsuunnitelmansa. Keski-Suomen liiton viestintä on ennakoivaa, selkeää ja ennakkoluulotonta asiantuntijaviestintää. Viestinnän periaatteita ovat lisäksi vuorovaikutteisuus, avoimuus ja luotettavuus. Aktiivisen viestinnän ja vuorovaikutuksen avulla mahdollistetaan toimiva yhteistyö eri osapuolten välillä ja tiedon leviämisen luotettavasti ja ajantasaisesti. Viestintää seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Keski-Suomen liiton viestinnän pääkanavana toimii keskisuomi.fi-verkkosivu. Vuoden 2022 aikana verkkosivuille päivittyivät aktiivisesti muun muassa Keski-Suomen liiton myöntämää rahoitusta koskevat tiedot ja lomakkeet, Keski-Suomen maakuntakaava 2040 prosessin vaiheet ja selvitystyöt, kokoustiedotteet, blogit sekä hankkeiden kuulumiset. Verkkosivuilla julkaistaan myös toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat. Keski-Suomen liiton verkkosivujen ylläpito siirtyi uudelle palveluntarjoajalle. Muutoksen myötä verkkosivujen saavutettavuutta ja teknisiä valintoja kehitettiin. Myös Keski-Suomen liiton hallinnoimat alisivut löysivät kotipesän pääsivun alta uudella multisite-asennuksella.

Keski-Suomen liitto näkyi vuoden aikana aktiivisesti sosiaalisessa mediassa. Käytössä olevat kanavat ovat Facebook, Twitter, Youtube, Instagram ja LinkedIn. Viestintäkanavia hyödynnettiin aiempaa monipuolisemmin ja liiton verkkosivuille lisättiin reaaliajassa päivittyvä someseinä. Tärkeiden päivitysten kohdalla kokeiltiin digimarkkinoinnin hyödyntämistä. Viestinnässä kokeiltiin myös onnistuneesti osallistavia videokampanjoita.

Lisäksi Keski-Suomen liitto on ollut yhteistyökumppanuuksien kautta mukana maakuntaidentiteettiä ja yhtenäisyyttä vahvistavissa tapahtumissa, esimerkiksi Keski-Suomen kulttuurigaalassa ja Keski-Suomen urheilugaalassa.

Kuva 2. Viestinnän tunnusluvut

3.2.3 Tiedolla johtaminen ja ennakointi

Ennakointi ja tietopalvelut ovat tärkeä osa Keski-Suomen liiton toimintaa. Keski-Suomen tulevaisuustyö eli ennakointi on jatkuvaa, prosessimaista toimintaa, jonka tehtävänä on ruokkia monipuolista tulevaisuuskeskustelua, tuottaa tietoa maakunnan tulevaisuuskuvan muodostamiseksi sekä tukea alueellista suunnittelua ja päätöksentekoa. Keski-Suomen toimintaympäristön skenaarioiden säännöllinen seuranta, uudistaminen ja päivittäminen muodostavat tärkeän osan tulevaisuustyötä. Taustatietoa Keski-Suomen kehityksestä ja maakunnan tulevaisuustyöstä tarjoaa Keski-Suomi ennakoi -infosivusto. Keski-Suomen infosivusto uudistettiin ja mm. tilastollisista aluetiedoista tuotettiin interaktiivisia visualisointeja sivuille. Sivuston tavoitteena on palvella maakunnan eri tahojen päätöksentekoa ja auttaa rakentamaan yhteistä näkemystä Keski-Suomen tulevaisuudesta.

Ennakointitiedon aktiivisena tuottajana ja keskustelun herättäjänä toimii Keski-Suomen liiton koordinoima maakunnallinen tulevaisuusryhmä, joka edustaa laajasti maakunnan eri toimijoita. Ryhmä tekee skenaariotyötä ja muodostaa näkemystä tulevaisuudesta tunnistamalla heikkoja signaaleja sekä analysoimalla

trendejä, tilastoja ja tutkimuksia. Keski-Suomen tulevaisuusryhmä kokoontui vuonna 2022 6 kertaa sekä teki yhteisen opintomatkan Lahteen.

Keski-Suomen osaamisen ennakkoinnin työryhmä kokoontui 4 kertaa. Työryhmä käynnisti vuoden aikana ennakkointiyhteistyön Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (Jotpa) ja Opetushallituksen kanssa.

Keski-Suomen liitto on julkaissut vuonna 2022 kolme Keski-Suomen aikajana -katsausta, Keski-Suomen aluekehitys tilastojen valossa -tietopakettien sekä Keski-Suomen kuntien tilinpäätöskoosten. Ennakointi ja tietopalvelut linkittyvät vahvasti yhteen viestinnän kanssa. Ennakointi- ja tietopalvelujen materiaalista viestitään muun muassa verkkosivuilla, uutiskirjeissä (3kpl), tietokatsauksissa sekä sidosryhmätapaamisissa ja tapahtumissa kuten tulevaisuusfoorumeissa. Tulevaisuusfoorumi järjestettiin sekä keväällä että syksyllä. Foorumeissa oli mukana yhteensä noin 200 osallistujaa.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tulokset
Maakunnan yhtenäisyyden vaaliminen	1. Maakunnan yhtenäisyyttä vahvistavat toimenpiteet	→ Maakuntahallituksen ja maakunnan yhteistyöryhmän itsearviointi toimenpiteiden onnistumisesta	Maakuntahallitus toteutti joulukuussa itsearvioinnin työssään onnistumisesta.
Kokoaan suurempi toimija ja vahva verkostovaikuttaja rakennemuutosten keskellä	1. Roolin vahvistaminen rakenteiltaan muuttuvassa toimintaympäristössä 2. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen edunvalvontatyö	→ Aktiivinen yhteistyö kuntien, järjestöjen, yritysten, hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen kanssa → Edunvalvonnan aktiivisuus ja vaikuttavuus MRL uudistuksessa	Keski-Suomen liitto on toteuttanut aktiivista yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa esim. kuntavierailuin, työpalaverien ja yhteiskokouksin. Keski-Suomen kuntajohtajat kokoontuivat vuoden aikana 10 kertaa ja tekivät opintomatkan Brysseliin. Hyvinvointialueen, Keski-Suomen kuntien ja Keski-Suomen liiton välille laadittiin yhteistyön puitesopimus.
Edunvalvonta ja vaikuttaminen	1. Oman henkilöstön ja luottamushenkilöiden sitouttaminen edunvalvonta- ja vaikuttamisviestintään	→ Vaikuttamisviestinnän sparraus järjestetty → Edunvalvonta- ja vaikuttamistyön aktiivisuus ja tuloksellisuus henkilöstön ja luottamushenkilöiden itsearviointina	Vaikuttamisviestinnän sparrausta ei järjestetty. Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö lisättiin osaksi maakuntahallituksen itsearviointia.
Kumppanuus ja verkostot	1. Tunnistetaan keskeiset kumppanit ja verkostot, jotka tukevat strategian toteutumista	→ Keskeiset kumppanit ja verkostot tunnistettu → Strategian toteutuksessa onnistuminen (kysely)	Kumppanit ja verkostot on tunnistettu. Kyselyä strategian toteutuksesta ei ole tehty.
Toiminnan näkyväksi tekeminen	1. Viestintästrategian ja –suunnitelman laatiminen 2. Viestintäyhteistyö keskeisissä sidosryhmissä 3. Vaikuttamissuunnitelma vaikuttamistyön pohjana	→ Viestintästrategiaan ja –suunnitelmaan pohjautuvat valitut viestinnän mittarit → Keski-Suomen liiton tunnettavuuden parantuminen → Aktiivinen	Viestintästrategia ja -suunnitelma on laadittu ja viestinnän mittarit on määritelty. Keski-Suomen liitto osallistuu aktiivisesti sekä maakuntaliittojen viestintäverkoston että maakunnan

		osallistuminen viestintäverkostojen toimintaan → Vaikuttamissuunnitelma päivitetty	viestintäverkoston toimintaan. Keski-Suomen liiton hallitusohjelmavaikuttamisen tavoitteet muotoiltiin.
--	--	---	---

Taulukko 10. Päätaavoite 2. Keski-Suomen liitto vaikuttavana kumppanina

3.3 Asiantuntijuuden kehittäminen

Keski-Suomen liitto on asiantuntijaorganisaatio, jonka keskeinen voimavara on henkilöstö. Työn tekemisessä ovat läsnä itsenäinen työote, verkostoissa toimiminen, oman asiantuntijuuden kehittäminen ja osaamisen uudistaminen. Korona-ajan työn tekemisen tavoista useat, kuten etätö ja digitalisoituminen, jäivät pysyviksi muutoksiksi organisaation toimintaan.

Keski-Suomen liitossa käytössä oleva monipaikkatyön malli linjaa organisaation työn tekemisen tapoja, vapauksia ja velvoitteita. Monipaikkaisuus on organisaation voimavara, mutta se haastaa myös ihmisten kohtaamisen ja työn johtamisen. Monipaikkaisuuden rinnalle on rakennettu säännöllisiä mahdollisuuksia työkavereiden ja esihenkilöiden kohtaamiseen. Kerran vuodessa käydään perusteellisemmat henkilökohtaiset onnistumiskeskustelut ja yhteiset ryhmäonnistumiskeskustelut.

Keski-Suomen liitto on kaikkien Suomen maakuntaliittojen ohella mukana Maakuntaliitot yhdessä oppien -työelämän kehittämishankkeessa. Hankkeen tavoitteina ovat uusien työ- ja toimintatapojen kehittäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä työmotivaation lisääminen ja työssä jaksamisen tukeminen. Hankkeen toimenpiteinä ovat erilaiset asiantuntijavaihdot, mentorointi, verkostojen kehittäminen sekä maakuntaliittojen yhteistyötä kehittävät toimintamallit. Vuonna 2022 hankkeen toimenpiteisiin osallistui 9 Keski-Suomen liiton asiantuntijaa.

Hankkeen lisäksi työntekijöillä on mahdollisuus osallistua organisaation ja yksilön tavoitteita tukeviin koulutuksiin. Organisaation tasolla tavoitellaan hyvää substanssiosaamista sekä lainsäädännön ja käytänteiden tuntemusta, mikä kanavoituu laadukkaaksi ja tuloksekkaasti työksi. Yksilötasolla etusijalla on itsensä kehittäminen, työkyvyn säilyttäminen ja työuran mielekkyys. Henkilöstön osaamista ja kehitystarpeita kartoitetaan säännöllisesti ja henkilöstöä kannustetaan osallistumaan omaan ammattitaitoa tukeviin koulutuksiin.

Työyhteisön vointia kartoitetaan vuosittain työilmapiirikyselyllä. Työilmapiirikysely toteutetaan pääsääntöisesti loppuvuodesta ja siihen vastaavat kaikki työntekijät viranhaltijoita lukuun ottamatta. Työilmapiirikyselyn vastaukset käsitellään henkilöstötunnilla ja maakuntahallituksen kokouksessa.

Suunnitelmakauden 2021–2023 toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tulokset
Asiantuntijana verkostotyössä	1. Oman työn johtamisen ja verkostotyön sparraus 2. Johtamisen kehittäminen	→ Sparraus tai koulutus järjestetty → Henkilöstön kanssa käyty onnistumiskeskustelut johtamisen kehittämisen pohjana	Työterveyshuollon kanssa suunniteltuun asiantuntijatyön sparraukseen ei muodostunut riittävän kokoista ryhmää. Toteutettiin Maakunnan liitot yhdessä oppien -hankkeen kautta kognitiiviseen ergonomian koulutus. Toteutettiin onnistumiskeskustelut ja päivitettiin tehtäväkuvat.
Monipaikkatyöskentelyn tukeminen	1. Monipaikka-työskentelyn	→ Koettu työtyytyväisyys	Monipaikkatyöskentelyn onnistumista arvioitiin

	ohjeen ja toimintatapojen ylläpitäminen		onnistumiskeskusteluissa, ilmapiirikyselyssä ja henkilöstön yhteistyöryhmässä. Monipaikkatyöskentelyn edellytyksiä parannettiin teams-rakennetta selkiyttämällä. Monipaikkamalli lisää henkilöstön työtyytyväisyyttä.
Osaamisen siirtäminen ja kehittäminen sekä jatkuvuuden turvaaminen henkilöstössä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Perehdytyksen kehittäminen sekä uusille työntekijöille että uusiin työtehtäviin siirtyville 2. Tiimi- ja työpariajattelun vahvistaminen 3. Työilmapiirikyselyn toteuttaminen 4. Osaamisen kehittäminen koulutuksien ja työura-suunnittelun keinoin 	<p>→ Henkilöstön kanssa käyty onnistumis- ja ryhmäonnistumiskeskustelut osaamisen kehittämisen pohjana</p> <p>→ Tiimi ja työpari henkilöstön tiedossa</p> <p>→ Koettu työilmapiiri</p> <p>→ Koulutuksiin osallistuminen</p>	<p>Toteutettiin onnistumiskeskustelut. Ryhmäonnistumiskeskustelut toteutetaan vuoden 2023 alussa.</p> <p>Tiimi- ja työpariajattelua vahvistettiin säännöllisillä tiimipalavereilla. Toteutettiin työilmapiirikysely. Henkilöstö osallistui koulutuksiin henkilöstötunnit mukaan lukien 1368 tuntia. 9 henkilöä osallistui Maakuntaliitot yhdessä oppien -projektin toimenpiteisiin.</p>

Taulukko 11. Päätaavoite 3. Asiantuntijuuden kehittäminen

4.0 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Keski-Suomen liiton talouden pohjan luovat jäsenkuntien maksuosuudet, jotka kattavat noin 85–90 % vuosittaisesta rahoituspohjasta. Jäsenkuntien maksuosuudet säilyivät ennallaan vuonna 2022. Loput 10–15 % muodostuvat saaduista tuista ja avustuksista sekä muista myyntituotoista. Kulupuolella 55 % kustannuksista muodostuu henkilöstökustannuksista. Muita keskeisiä kuluja ovat palveluostot ja jäsenkuntien maksuosuuksista Keski-Suomen kehittämisrahastoon jyvittävät avustukset.

Keski-Suomen liiton kirjanpito jakautuu kolmeen tulosityksikköön: luottamushenkilöhallinto, toimisto ja projektit. Keski-Suomen liiton talous- ja palkkahallinnon palveluista vastaa Monetra Keski-Suomi.

4.1 Käyttötalouden toteutuminen tulosityksiköittäin

4.1.1 Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinto huolehtii Keski-Suomen liiton poliittisesta päätöksenteosta, toiminnan valvonnasta ja tarkastamisesta.

Luottamushenkilöhallinto-tulosityksikön toiminta rahoitetaan kokonaan jäsenkuntien maksuosuuksilla, minkä vuoksi toimintatuottoja ei ole kohdennettu tulosityksikölle. Luottamushenkilöiden henkilöstömenot (kokouspalkkiot) ja palveluostot toteutuivat ennakoidusti. Kokoukset järjestettiin etä-, hybridi- ja läsnäolokokouksina. Palveluostojen alla muissa yhteistoimintaosuuksissa näkyvä Kuntaliiton palvelusopimus

toteutui ennakoidusti. Muiden toimintamenojen alla näkyy Länsi Suomen Eurooppa-toimiston (WFEO) jäsenmaksu, joka on tiliöity toimiston tulosityksikön sijaan luottamushenkilöhallinnon alle. Toimiston ylläpitämisen toimintamenot toteutuivat ennakoidusti.

Käyttötalous, luottamushenkilöhallinto	TA 2022	TP 2022	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	0,00	0,00	0,00	0,00 %
Muut myyntitulot	0,00	0,00		
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00		
Tuet ja avustukset EU:lta	0,00	0,00		
TOIMINTAKULUT	-175 950,00	-262 496,56	-86 546,56	-49,19 %
Henkilöstömenot	-122 250,00	-125 418,25	-3 168,25	-2,59 %
Palkat ja palkkiot	-120 000,00	-120 409,77		
Eläkevakuutusmaksut	0,00	-3 946,18		
Muut henkilöstösivukulut	-2 250,00	-1 062,30		
Palvelujen ostot	-53 700,00	-57 305,32	-3 605,32	-6,71 %
Asiantuntijapalvelut	0,00	-912,36		
Toimistopalvelut	0,00	-11 253,79		
ICT-palvelut	-3 700,00	0,00		
Rahoitus- ja pankkipalvelut	0,00	-40,00		
Vakuutukset	-500,00	0,00		
Majoitus- ja ravitsemispalvelut	-18 000,00	-18 606,61		
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-14 500,00	-11 225,75		
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-2 000,00	-266,81		
Muut yhteistoimintaosuudet	-15 000,00	-15 000,00		
Muut palvelut	0,00	0,00		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,00	-15,99	-15,99	100,00 %
Elintarvikkeet	0,00	-15,99		
Kalusto	0,00	0,00		
Muu materiaali	0,00	0,00		
Muut toimintamenot	0,00	-79 757,00	-79 757,00	100,00 %
Muut toimintakulut	0,00	-79 757,00		
TOIMINTAKATE	-175 950,00	-262 496,56	-86 546,56	-49,19 %

4.1.2 Toimisto

Toimisto-tulosityksikön alle kohdennetaan liiton perustoimintojen kustannukset. Talousarviossa toimiston menot varaudutaan kattamaan valtaosin jäsenkuntien maksuosuuksilla.

Toimisto-tulosityksikön toimintatuotot toteutuivat ennakoidusti suhteessa talousarvioon (-0,34 %). Jäsenkuntien maksuosuudet toteutuivat täysimääräisesti. Muut myyntitulot ylittyivät tuntuvasti suhteessa talousarvioon. Muut myyntituotot sisälsivät muun muassa Keski-Suomi ennakoi -yhteistyön ja Keski-Suomen aikajanaosuuksien laskutusta, REACT-rahoituksen teknisen tuen laskutusta Pirkanmaan liitolta sekä muuta yhteistyökumppanilaskutusta. Tuet ja avustukset toteutuivat ennakoitua vähäisimpinä. Tuet ja avustukset

sisälsivät koulutus- ja työterveyshuollon korvauksia, ympäristöministeriön avustuksia ja päättäneiden hankkeiden maksatuksia.

Toimisto-tulosityksikön toimintakulujen toteutuma suhteessa talousarvioon alittuivat 4,39 %. Toimintakulujen sisällä henkilöstömenot alittuivat 2,46 %. Alitus selittyi muun muassa pitkän työvapaan hoitamisesta olemassa olevan henkilöstön sijaisjärjestelyin. Myös palveluostot, tarvikehankinnat ja muut toimintakulut alittivat talousarvion. Avustuksia myönnettiin ennakoitua enemmän (+7,83 %). Palveluostoissa merkittävimmät budjetin alitukset tapahtuivat asiantuntijapalveluiden ostossa, matkustus- ja kuljetuspalveluissa sekä painatuksissa ja ilmoituksissa. Alitusta syntyi yhteensä noin 82 000 €. Ylitystä tapahtui ict-palveluostoissa. Avustusmenot ylittyivät 56 000 eurolla. Ylitys selittyy sillä, että Keski-Suomen kehittämisrahaston avustuksiin sidottiin myös päättäneistä hankkeista vapautuneita varoja. Muissa toimintakuluissa näkyvä Länsi Suomen Eurooppa-toimiston (WFEO) jäsenmaksu toteutui luottamushenkilöhallinnon tulosityksiköltä.

Tehdyillä kustannussäästöillä toimistotulosityksikön toimintakatetta pystyttiin nostamaan.

Käyttötalousosa, toimisto	TA 2022	TP 2022	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	3 726 300,00	3 713 756,32	-12 543,68	-0,34 %
Jäsenkuntien maksusuudet	3 433 300,00	3 433 296,00		
Muut myyntitulot	68 050,00	122 085,52		
Tuet ja avustukset valtiolta	45 000,00	94 692,66		
Tuet ja avustukset EU:lta	144 200,00	41 387,36		
Muut tuet ja avustukset	35 750,00	22 294,78		
TOIMINTAKULUT	-3 472 260,00	-3 319 900,08	152 359,92	-4,39 %
Henkilöstömenot	-1 849 950,00	-1 804 437,87	45 512,13	-2,46 %
Palkat ja palkkiot	-1 396 000,00	-1 340 992,34		
Jaksotetut palkat ja palkkiot (lomaraha)	-63 700,00	-82 051,23		
Eläkevakuutusmaksut	-348 000,00	-347 427,85		
Muut henkilöstösivukulut	-47 250,00	-31 535,39		
Henkilöstökorvaukset	5 000,00	-2 488,38		
Palvelujen ostot	-632 300,00	-550 459,17	81 840,83	-12,94 %
Asiantuntijapalvelut	-243 000,00	-212 252,92		
Toimistopalvelut	-70 000,00	-59 398,61		
ICT-palvelut	-91 700,00	-109 400,66		
Rahoitus- ja pankkipalvelut	-1 500,00	-1 248,14		
Painatukset ja ilmoitukset	-25 000,00	-7 447,43		
Posti- ja kuriiripalvelut	-2 500,00	-266,49		
Vakuutukset	-2 500,00	-1 418,76		
Puhtaanapito ja pesulapalvelut	-12 000,00	-11 390,72		
Majoitus- ja ravitsemispalvelut	-54 100,00	-56 644,45		
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-45 000,00	-23 626,89		
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	-35 000,00	-32 178,22		
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-18 000,00	-9 543,54		
Muut palvelut	-32 000,00	-25 642,34		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 660,00	-38 323,97	13 336,03	-25,82 %
Toimistotarvikkeet	-5 000,00	-1 142,64		
Kirjallisuus	-2 500,00	-2 135,09		
Elintarvikkeet	-1 000,00	-1 327,05		
Lääkkeet ja hoitotarvikkeet	-160,00	0,00		
Sähkö ja kaasu	-10 000,00	-7 717,68		
Kalusto	-8 000,00	-10 711,03		
Muu materiaali	-25 000,00	-15 290,48		
Avustukset	-715 000,00	-770 966,58	-55 966,58	7,83 %
Avustukset yhteisöille	-15 000,00	-26 050,00		
Avustukset rahastoille	-700 000,00	-744 916,58		
Muut toimintamenot	-223 350,00	-155 712,49	67 637,51	-30,28 %
Huoneistojen vuokrat/yhtiövastikkeet	-133 750,00	-143 645,93		
Koneiden ja laitteiden vuokrat	-4 600,00	-5 053,44		
Muut toimintakulut	-85 000,00	-7 013,12		
TOIMINTAKATE	254 040,00	394 091,07	139 816,24	55,04 %

4.1.3 Projektit

Projektit-tulosyksikölle kirjataan Keski-Suomen liiton omiin hankkeisiin kohdentuvat tulot ja menot. Keski-Suomen liitto hakee sekä kansallista että kansainvälistä rahoitusta Keski-Suomen maakuntastrategian sekä jäsenkuntien tavoitteiden mukaisesti kehittämishankkeisiin. Omavastuuosuuden lisäksi projektit eivät aiheuta liitolle muita kustannuksia. Yleisin tapa kattaa omavastuuosuus on liiton henkilöstön työpanoksen kohdentaminen projektille. Projektien rahoitus maksetaan jälkikäteen toteutuneita kuluja vastaan. Hankkeet eivät toteudu tilikausien rytmissä, vaan hankkeet käynnistyvät rahoitusinstrumenttien omassa rytmissä.

Kaksi Keski-Suomen liiton toteuttamaa hanketta, ThreeT ja Ympyräks, päättyivät loppuvuonna 2022. Kolme hanketta (Circwaste, Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön ja Hyvän voinnin Keski-Suomi) jatkuvat edelleen. Projektit-tulosyksikön toimintatuotot alittuivat 12 prosentilla ja toimintakulut ylittyivät 11 prosentilla. Keski-Suomen liiton henkilöstöresurssia kohdennettiin toimintavuonna ennakoitua enemmän projektien tulosyksikölle. Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan uuden ohjelmakauden 2021–2027 aloitusta on hidastanut EURA2021-tietojärjestelmän keskeneräisyys, mikä näkyy ennakoitua vähäisempänä teknisen tuen määränä.

Käyttötalousosa, projektit	TA 2022	TP 2022	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	222 800,00	197 023,15	-25 776,85	-11,57 %
Muut myyntituotot	7 000,00	-16 162,32		
Tuet ja avustukset valtiolta	80 000,00	139 157,65		
Tuet ja avustukset EU:lta	113 800,00	89 789,71		
Muut tuet ja avustukset	22 000,00	-15 761,89		
TOIMINTAKULUT	-282 300,00	-312 350,88	-30 050,88	10,65 %
Henkilöstömenot	-155 000,00	-215 486,75	60 486,75	39,02 %
Palkat ja palkkiot	-120 600,00	-180 848,12		
Eläkevakuutusmaksut	-31 000,00	-30 401,19		
Muut henkilöstösivukulut	-3 400,00	-4 237,44		
Palvelujen ostot	-111 250,00	-96 371,72	-14 878,28	-13,37 %
Asiantuntijapalvelut	-73 500,00	-52 166,00		
Toimistopalvelut	0,00	-18 500,23		
ICT-palvelut	0,00	0,00		
Painatukset ja ilmoitukset	-10 000,00	-11 351,86		
Posti- ja kuriiripalvelut	-750,00	0,00		
Majoitus- ja ravitsemispalvelut	-15 000,00	-4 064,68		
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-12 000,00	-10 188,95		
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	0,00	-100,00		
Muut palvelut	0,00	0,00		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 000,00	-492,41	-6 507,59	-92,97 %
Toimistotarvikkeet	-2 000,00	0,00		
Elintarvikkeet	0,00	-76,87		
Kalusto	-5 000,00	0,00		
Muu materiaali	0,00	-415,54		
Muut toimintamenot	-9 050,00	0,00	500,00	100,00 %
Huoneistojen vuokrat/yhtiövastikkeet	-9 050,00	0,00		
TOIMINTAKATE	-59 500,00	-115 327,73	-55 827,73	93,83 %

4.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelman toteutumisvertailu

	TA 2022	TP 2022	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	3 949 100	3 910 779	-38 321	-1 %
Myyntituotot (jäsenkuntien maksusuudet)	3 433 300	3 433 296	-4	
Muut myyntituotot	75 050	105 923	30 873	
Tuet ja avustukset	440 750	371 560	-69 190	
TOIMINTAKULUT	-3 930 510	-3 894 748	35 762	-1 %
Henkilöstökulut	-2 127 200	-2 145 343	-18 047	
Palvelujen ostot	-797 250	-704 136	93 114	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-58 660	-38 832	19 828	
Avustukset	-715 000	-770 967	-55 967	
Muut toimintamenot	-232 400	-235 469	-2 930	
TOIMINTAKATE	18 590	16 032	-2 558	-14 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 590	-25 939	-22 349	
Korkotuotot				
Muut rahoitustuotot	0	0	0	
Korkokulut	10	-25	-35	
Muut rahoituskulut	-3 600	-25 842	-22 242	
	0	-73	-73	
VUOSIKATE	15 000	-9 907	-24 907	-166 %
TILIKAUDEN TULOS	15 000	-9 907	-24 907	-166 %
Rahastojen lisäys (-)	-700 000	-700 000	0	
Rahastojen vähennys (+)	700 000	747 098	47 098	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	15 000	37 190	22 190	148 %

4.3 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitus- ja investointiosan toteutumisvertailu

	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama €	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	18 590	-9 907	-28 497	-153 %

Investointien rahavirta				
Investointimenot	0	0	0	0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	18 590	-9 907	-28 497	-153 %
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset	0	0	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	126 825	126 825	
Rahoituksen muutos	18 590	116 918	98 328	529 %

4.4 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Keski-Suomen maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2022 (§ 38) kokouksessaan 3.12.2021 ja mukautetun talousarvion 2022 (§ 8) kokouksessaan 3.6.2022. Mukautetussa talousarviossa tilikauden toimintatuotoiksi arvioitiin 3,949 miljoonaa euroa ja tilikauden toteutuma oli 3,911 miljoonaa euroa (-0,97 %). Toimintatuottoja laskivat uuden ohjelmakauden käynnistymistä vaikeuttavan EURA2021-järjestelmän käyttöönoton myöhästymisen ja siitä johtuva ennakoitua pienempi työmäärä ohjelmakauden tekniseen tukeen. Jäsenkuntien maksuosuudet toteutuivat ennakoidusti ja muut myyntitulot ennakoitua paremmin.

Talousarviossa varauduttiin 3,931 miljoonan euron toimintakuluihin. Toteuma oli 3,895 miljoonaa euroa (-0,92 %). Kustannussäästöjä muodostui erityisesti palveluostoista ja tavarahankinnoista. Henkilöstökulut ja muut toimintakulut toteutuivat ennakoidusti. Avustuksia myönnettiin hieman ennakoitua enemmän.

Jäsenkuntien maksuosuuksista jyvitetty Keski-Suomen kehittämisrahaston kartuttamisen osuudet 700 000 € toteutuivat sovitusti. Kehittämisrahastosta maksettiin avustuksia vuosivarausta enemmän n. 747 000 euroa. Ylitys katetaan aiempien vuosien päätyneistä hankkeista vapautuneilla varoilla.

Rahoitustuottojen ja -kulujen osalta Keski-Suomen liitto joutui maksamaan negatiivisia talletuskorkoja noin 25 800 euroa. Pankkipalveluiden tarjoajan vaihtamisen myötä negatiiviset korkokulut eivät rasita Keski-Suomen liiton taloutta jatkossa.

Mukautetun talousarvion mukaan tilikaudella odotettiin 15 000 euron ylijäämää. Tilikauden ylijäämäksi muotoutui 37 190,34 euroa. Ylijäämän muodostumiseen vaikuttivat erityisesti säästöt palveluostoissa ja tavarahankinnoissa.

Vuoden 2022 tuloksen kirjaamisen jälkeen edellisten kausien yli-/alijäämätili osoittaa -33 210,47 €. Kertynyt alijäämä ja yksilöidyt toimenpiteet alijäämän kattamiseksi kirjataan tulevien vuosien taloussuunnitelmaan.

Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	TA 2022	TP 2022	Poikkeama €	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	3 949 100	3 910 779	-38 321	-1,0 %
TOIMINTAKULUT	-3 930 510	-3 894 748	35 762	-0,9 %
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Jäsenkuntien maksuosuudet	3 433 300	3 433 296	-4	

Rahoitustuotot ja -kulut	-3 590	-25 939	-22 349	
Rahastojen lisäys/vähennys	0	47 098	47 190	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	15 000	37 190	22 190	148,0 %

5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

5.1 Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
TOIMINTATUOTOT	3 910 779,47	3 726 424,04
Myyntituotot	3 539 219,20	3 462 967,31
Jäsenmaksusuudet	3 433 296,00	3 366 000,00
Muut myyntituotot	105 923,20	96 967,31
Tuet ja avustukset	371 560,27	263 456,73
Muut tuotot	0,00	0,00
TOIMINTAKULUT	-3 894 747,52	-3 897 081,02
Henkilöstökulut	-2 145 342,87	-2 118 339,28
Palkat ja palkkiot	-1 727 604,25	-1 706 251,08
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-381 724,15	-372 124,12
Muut henkilöstösivukulut	-36 013,87	-39 964,08
Palvelujen ostot	-704 136,21	-701 260,11
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 832,37	-55 257,85
Avustukset	-770 966,58	-787 233,18
Muut toimintakulut	-235 469,49	-234 990,60
TOIMINTAKATE	16 031,95	-170 656,98
Rahoitustuotot ja -kulut	-25 939,22	-15 506,75
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-24,55	13,94
Korkokulut	-25 841,73	-15 520,69
Muut rahoituskulut	-72,94	0,00
VUOSIKATE	-9 907,27	-186 163,73
Poistot ja arvonalentumiset	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-9 907,27	-186 163,73
Rahastojen lisäys (-)	-700 000,00	-700 000,00
Rahastojen vähennys (+)	747 097,61	774 302,83
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	37 190,34	-111 860,90
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	100,4 %	95,6 %
Maakunnan asukasmäärä	272 521	272 682
*ennakkotieto 31.12.2022		

5.2 Rahoituslaskelma

TOIMINNAN RAHAVIRTA	2022	2021
Vuosikate	-9 907,27	-186 163,73
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-9 907,27	-186 163,73
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Oman pääoman muutokset * peruspääoman muutos	0	-4 542,89
Muut maksuvalmiuden muutokset	126 825,49	-201 121,40
Saamisten muutos	-52 493,16	35 332,26
Korottomien velkojen muutos	179 318,65	-247 269,44
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	253 650,98	-205 664,29
RAHAVAROJEN MUUTOS	116 918,22	-391 828,02
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Rahavarat 31.12.	2 089 511,95	1 972 593,73
Rahoitusarvopaperit	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	1 972 593,73	2 364 421,75
Rahoitusarvopaperit	0,00	0,00

5.3 Tase

KUNTAYHTYMÄN TASE

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	22,00	22,00
Osakkeet ja osuudet	22,00	22,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	16 800 523,02	7 971 279,32
Valtion toimeksiannot	16 800 523,02	7 971 279,32
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 391 789,58	2 222 378,20
Saamiset	302 277,63	249 784,47
Myyntisaamiset	8 160,59	0,00
Muut saamiset	21 133,58	45 862,76
Siirtosaamiset	272 983,46	203 921,71
Rahat ja pankkisaamiset	2 089 511,95	1 972 593,73
Pankkitilit	2 089 511,95	1 972 593,73
Vastaavaa yhteensä	19 192 334,60	10 193 679,52
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	562 472,32	572 379,73
Peruspääoma	595 457,11	595 457,11
Muut omat rahastot	225,68	47 323,43
Edellisten kausien ylijäämä /alijäämä	-70 400,81	41 460,09
Tilikauden alijäämä	37 190,34	-111 860,90
Toimeksiantojen pääomat	16 811 338,80	7 982 095,10
Valtion toimeksiannot	16 811 338,80	7 982 095,10
Vieras pääoma	1 818 523,34	1 639 204,69
Ostovelat	135 364,17	56 455,54
Muut velat	41 230,15	49 944,73
Siirtovelat	1 641 929,02	1 532 804,42
Vastattavaa yhteensä	19 192 334,60	10 193 679,52
TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	2,9 %	5,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,50 %	43,99 %
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	-33	-70
Kertynyt yli/alijäämä €/asukas	-0,12 €	-0,26 €
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	56	194
Maakunnan asukasmäärä	272 521	272 682
*ennakkotieto 31.12.2022		

5.4 Jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2022

Kunta	Verotulot		Maksuosuus, euroa		Muutos		Maksuerä 1/4
	2020	2019	2022	2021	euroa	%	
Hankasalmi	15 423 769	15 412 040	51 120	52 068	-948	-1,86 %	12 780
Joutsa	15 062 380	15 569 518	49 922	52 600	-2 678	-5,36 %	12 480
Jyväskylä	549 126 732	524 204 466	1 819 991	1 770 972	49 019	2,69 %	454 998
Jämsä	87 372 183	84 863 344	289 581	286 702	2 879	0,99 %	72 395
Kannonkoski	4 314 312	4 304 450	14 299	14 542	-243	-1,70 %	3 575
Karstula	12 662 638	12 537 518	41 968	42 357	-388	-0,93 %	10 492
Keuruu	35 431 386	33 712 702	117 432	113 895	3 537	3,01 %	29 358
Kinnula	4 960 664	4 437 198	16 441	14 991	1 451	8,82 %	4 110
Kivijärvi	3 894 209	3 571 140	12 907	12 065	842	6,52 %	3 227
Konnevesi	8 704 226	8 824 285	28 849	29 812	-963	-3,34 %	7 212
Kyyjärvi	4 657 060	4 415 402	15 435	14 917	518	3,36 %	3 859
Laukaa	71 756 492	67 579 609	237 825	228 311	9 514	4,00 %	59 456
Luhanka	2 650 561	2 645 942	8 785	8 938	-153	-1,74 %	2 196
Multia	5 815 641	5 647 420	19 275	19 079	196	1,02 %	4 819
Muurame	42 260 331	40 052 277	140 065	135 313	4 752	3,39 %	35 016
Petäjävesi	13 773 450	13 364 498	45 650	45 151	499	1,09 %	11 412
Pihtipudas	12 428 313	12 309 040	41 192	39 845	1 347	3,27 %	10 298
Saarijärvi	30 081 460	29 727 836	99 700	100 432	-732	-0,73 %	24 925
Toivakka	8 397 608	8 276 577	27 833	27 962	-129	-0,46 %	6 958
Uurainen	11 533 098	11 356 174	38 225	38 366	-141	-0,37 %	9 556
Viitasaari	20 739 957	20 461 808	68 739	69 128	-389	-0,57 %	17 185
Äänekoski	74 847 086	73 571 634	248 068	248 554	-486	-0,20 %	62 017
Yhteensä	1 035 893 556	996 844 879	3 433 300	3 366 000			

6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedoissa ilmoitetaan oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa (KuntaL 113 § ja KPL 3:2 §).

Liitetietojen sisällöstä on säädetty pääasiassa kirjanpitolaisissa (1336/1997) ja -asetuksessa (1339/1997). Liitetiedoilla tarkoitetaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä ilmoitettavia tietoja. Rahoituslaskelmalle ei kuitenkaan ole esitetty liitetietovaatimuksia liitetieto-ohjeistuksessa. Kirjanpitolain mukaisesti liitetietoina on selostettava yleisistä tilinpäätösperiaatteista tehtyjä poikkeuksia sekä poikkeamien perusteita ja vaikutusta.

Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta.

Keski-Suomen kehittämisrahasto on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö.

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien sijoitukset (osakkeet ja osuudet) on merkitty taseeseen hankintameno- tai alempan arvoon. Arvostuksen periaatteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo.

Vaihto-omaisuus

Keski-Suomen liitolla ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

6.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kuntayhtymän tilinpäätös on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamien ohjeiden mukaisesti.

2. Tuloslaskelma ja tase ovat kuntajaoston ohjeisen mukaisia. Niiden esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä.
3. Tilinpäätös ei sisällä edelliseen tilikauteen liittyviä oikaisuja.
4. Tilinpäätös on vertailukelpoinen edellisten tilikausien kanssa.
5. Tilinpäätös ei sisällä edelliseen tilikauteen kohdistuvia tuottoja, kuluja tai virheiden korjauksia.

6.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot kuntayhtymän määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina:

Toimintatuotot tulolajeittain	2022	2021
Myyntituotot jäsenkunnilta*	3 433 296,00	3 366 000,00
Muut myyntituotot	105 923,20	96 967,31
Tuet ja avustukset	371 560,27	263 456,73
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-24,55	13,94
<i>*Jäsenkuntien maksuosuudet</i>		
Toimintatuotot yhteensä	3 910 754,92	3 726 437,98

7. Keski-Suomen liitolla ei ole verotuloja.

8. Keski-Suomen liitolla ei ole valtionosuustuloja.

9. Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin:

Palvelujen ostot	2022	2021
Asiantuntija-, toimisto- ja ict-palvelut	463 884,57	475 347,87
Muut palvelut	240 251,64	225 912,24
Palvelujen ostot yhteensä	704 136,21	701 260,11

10. Keski-Suomen liitolla ei ole valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annettuja tukia valtuustoryhmille.

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista.

Maakuntavaltuuston 15.1.2016 hyväksymä poistosuunnitelma:

Soveltamisalue

Keski-Suomen liiton poistosuunnitelma koskee käyttöomaisuuden hankintamenoja. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan hyödykkeitä (kalustoa ja muita esineitä), jotka vaikuttavat tuotannon tekijöinä useamman kuin yhden tilikauden aikana.

Poistojen perusta

Poistojen arvoperustana on käyttöomaisuuden hankintameno. Hankintamenolla tarkoitetaan välittömän arvonnäkökulman ostohinnan lisäksi muita käyttöomaisuuden hankkimisesta aiheutuneita menoja, kuten esimerkiksi kuljetuksesta ja asennuksesta aiheutuneita menoja. Poistosuunnitelman mukaiset poistot tehdään pääsääntöisesti käyttöomaisuuden hankintamenosta. Mikäli käyttöomaisuuden hankinta koostuu useasta eri osasta, lasketaan hankintamenot yhteen ja poistot lasketaan yhteissummasta poistosuunnitelman mukaisesti.

Poistomenetelmä

Poistomenetelmän käytetään tasapoistomenetelmää ja poistoaikana kolme vuotta. Poistojen laskenta aloitetaan käyttöomaisuuden käyttöönottovuodesta. Merkitykseltään vähäinen käyttöönottovuoden poisto voidaan kuitenkin jättää tekemättä.

Jos hyödyke romutetaan tai poistetaan muuten lopullisesti käytöstä kesken sen taloudellisen pitoajan, poistetaan jäljellä oleva hankintameno kertapoistona.

Myyntiin yhteydessä käyttöomaisuus poistetaan käyttöomaisuudesta

12. Keski-Suomen liiton tuottoihin ja kuluihin ei sisälly pakollisten varausten muutoksia.
13. Muihin tuottoihin ei sisälly olennaisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittoja ja -tappioita.
14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyviä eriä ei ole.
15. Muita olennaisia rahoitustuottoja ei ole.
16. Keski-Suomen liitolla ei ole poistoerojen muutoksia.

6.4 Tasetta koskevat liitetiedot

6.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. Keski-Suomen liitto ei ole laskenut liikkeelle lainoja.
18. Keski-Suomen liitto ei ole tehnyt arvonorotuksia.
19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti:

Koneet ja kalusto	2022	2021
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Vähennys	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	2022	2021
Hankintameno 1.1.	22,00	22,00
Lisäys	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	22,00	22,00

20. Keski-Suomen liitolla ei ole määrääviä omistusosuuksia tytäryhteisöissä, yhdistyksissä eikä säätiöissä.
21. Keski-Suomen liitto ei ole jäsenenä muissa kuntayhtymissä.
22. Keski-Suomen liitolla ei ole yhteisyhteisöjä eikä omistusyhteisyhteisöjä.
23. Tiedot pitkä- ja lyhytaikaisista saamisista:

Keski-Suomen liitolla ei ole pitkäaikaisia saamia.

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät:

Pirkanmaan liitto	Tekninen tuki	45 205,70
Yhteensä		45 205,70

EU	Thematic Trail Trigger -hankkeen (kp. 5522) maksatus	21 783,97
EU	Ohjelmakauden 2021-2027 tekninen tuki	40 500,89
Yhteensä		62 284,86

YM	Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön (kp. 5586) alijäämä	21 975,60
YM	YmpyräKS (kp. 5588)	28 829,99
TEM	Teemaverkostorahoituksen tekninen tuki	6 000,00
AKKE	Hyvän voinnin Keski-Suomi (kp. 5518)	22 645,23
Yhteensä		79 450,82

Keski-Suomen kehittämisrahasto	Circwaste-hankkeen (kp. 5512) maksatus	12 411,56
Kela	Työterveyshuollon korvaus	7 627,20
Yhteensä		20 038,76

6.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

Oma pääoma	2022	2021
Kuntayhtymän peruspääoma 1.1.	595 457,11	600 000,00
Vähennys	0,00	-4 542,89
Kuntayhtymän peruspääoma 31.12.	595 457,11	595 457,11
Kehittämisrahaston pääoma 1.1.	47 323,43	121 626,26
Lisäys	0,00	0,00
Vähennys	-47 097,61	-74 302,83
Kehittämisrahaston pääoma 31.12.	225,82	47 323,43
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-70 400,81	41 460,09
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	37 190,34	-111 860,90
Tilikausien yli-/alijäämät yhteensä 31.12.	-33 210,47	-70 400,81
Oma pääoma yhteensä	562 472,32	572 379,73

6.4.3 Peruspääoman jakaantuminen jäsenkunnittain

Kunta	2022	
	%	euroa
Hankasalmi	1,567	9 332,68
Joutsa	1,514	9 015,57
Jyväskylä	51,276	305 326,70
Jämsä	8,989	53 523,86
Kannonkoski	0,423	2 518,37
Karstula	1,231	7 328,00
Keuruu	3,506	20 875,88
Kinnula	0,490	2 915,22
Kivijärvi	0,349	2 078,35
Konnevesi	0,894	5 322,52
Kyyjärvi	0,435	2 591,83
Laukaa	6,904	41 112,99
Luhanka	0,219	1 301,27
Multia	0,567	3 376,06
Muurame	4,004	23 842,29
Petäjävesi	1,336	7 956,20
Pihtipudas	1,255	7 474,74
Saarijärvi	3,135	18 667,72
Toivakka	0,805	4 793,60
Uurainen	1,109	6 600,73
Viitasaari	2,136	12 716,05
Äänekoski	7,857	46 786,56
Yhteensä	100,000	595 457,19

Toimeksiantojen pääomat	2022	2021
Valtion toimeksiannot 1.1.	7 982 095,10	2 935 058,70
Lisäys	8 829 243,70	5 047 036,40
Vähennys	0,00	0,00
Yhteensä 31.12.	16 811 338,80	7 982 095,10

26. Erittely poistoeroista. Keski-Suomen liitto ei ole kirjannut poistoeroa verotussyistä.
27. Keski-Suomen liitolla ei ole pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuluvia velkoja.
28. Keski-Suomen liitto ei ole laskenut liikkeelle joukkovelkakirjalainoja.
29. Keski-Suomen liitolla ei ole pakollisia varauksia.
30. Pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen erittely: Keski-Suomen liitolle ei ole pitkä- eikä lyhytaikaisia velkoja.
31. Keski-Suomen liitolla ei ole sekkililimiittiä.

32. Erittely Muut velat -erän jakaantumisesta liittymismaksuihin ja muihin velkoihin:

2564 Ennakonpidätykset	39 479,88
2565 Sairausvakuutusmaksut	1 750,27
Yhteensä	41 230,15

33. Siirtovelkojen olennaiset erät:

Keski-Suomen liikennemalli	1 333,33
Keski-Suomen liikenneturvallisuustyö 2021–2022	2 464,76
Yhteensä	3 798,09

6.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Keski-Suomen liitto ei ole pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut omaisuutta velkojen vakuudeksi.

35. Keski-Suomen liitolla ei ole vuokravakuuksia.

36. Keski-Suomen liitto ei ole antanut samaan konserniin kuuluville yhteisöille vakuuksia.

37. Keski-Suomen liitolla ei ole muille annettuja vakuuksia.

38. Vuokravastuut

Kielo Office Solutions Oy:

Toimiston vuokrasopimus on tehty alkaen 1.4.2020. Sopimus voimassa toistaiseksi ja irtisanottavissa ensimmäisen kerran 30.4.2023. Vuonna 2023 vuokravastuu kuukaudelta on 12 017,79 euroa ja koko sopimusajalta 1.1.2023-30.4.2023 48 071,16 euroa.

Senaattikiinteistöt Oy:

Arkistotilan vuokrasopimus on tehty alkaen 1.4.2020. Sopimus voimassa toistaiseksi ja irtisanottavissa 12 kuukauden irtisanomisajalla. Vuonna 2023 vuokravastuu kuukaudelta on 731,94 euroa ja koko irtisanomisajalta (12kk) vuokravastuu on 8 783,28 euroa.

Toshiba Stores:

Monitoimilaitteen vuokrasopimus on tehty alkaen 1.1.2020. Sopimus on voimassa 31.12.2023 saakka. Vuonna 2023 vuokravastuu on 2 844,00 euroa.

39. Keski-Suomen liitto ei ole antanut vastuusitoumuksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta.

40. Keski-Suomen liitto ei ole antanut muista vastuusitoumuksia.

41. Keski-Suomen liitolla ei ole muita kuntayhtymään koskevia taseen ulkopuolisia järjestelyjä esimerkiksi kuntayhtymän taloudellisia sopimusvastuita.

6.6 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Keski-Suomen liitolla ei ole esitettäviä ympäristöasioita.

6.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahoja koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä	2022	2021
Virat	5	5
Toistaiseksi voimassa olevin sopimuksin	17	19
Määräaikaiset	6	4
Henkilöstön määrä yhteensä	28	28

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilöstösivukulut

Henkilöstökulut (tuloslaskelma)	2022	2021
Maksetut palkat ja palkkiot	- 1 727 604,25	-1 706 251,08
Eläkemaksut	-381 724,75	-372 124,12
Muut henkilöstösivukulut	-36 013,87	-39 964,08
Henkilöstökulut yhteensä	-2 145 342,87	-2 118 339,28

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueille tai puolueyhdistyksille tilitetyt luottamushenkilömaksut

Polittisille puolueille tilitetyt luottamushenkilöiden puoluemaksut

	2022	2021
Keskusta	4 936,50	9 364,50
Sosiaalidemokraatit	4 281,00	7 822,50
Kokoomus	2 655,00	4 765,50
Vihreät	2 449,50	5 205,46
Vasemmisto	1 239,39	3 876,40
Perussuomalaiset	1 115,25	1 729,54
Kristillisdemokraatit	99,00	472,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	16 775,64	33 236,40

45. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2022	2021
Tarkastusyhteisö: BDO Audiator Oy:		
Tilintarkastuspalkkiot	5 783,79	8 083,00
Muut palkkiot (hanketarkastukset)	6 670,23	2 328,10
Palkkiot yhteensä	12 454,02	10 411,10

46. Keski-Suomen liitolla ei ole liiketoimia sen intressitahoihin kuuluvien välillä.

7 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

7.1 Keski-Suomen kehittämisrahasto

Keski-Suomen Kehittämisrahasto on liiton hallinnoima rahasto, josta laaditaan erillinen tilinpäätös. Rahaston tulos liitetään Keski-Suomen liiton tuloslaskelmaan. Liiton jäsenkunnat maksavat Keski-Suomen kehittämisrahastoon vuosittain talousarviossa päätetyn maksuosuuden. Vuonna 2022 kehittämisrahastoon maksettiin jäsenkuntien maksuosuuksista yhteensä 700 000 euroa.

Yksittäisen jäsenkunnan maksuosuus rahastoon määräytyy samoin perustein kuin maksuosuus liiton muuhun toimintaan. Rahaston maksuosuutta ei laskuteta jäsenkunnilta erikseen vaan liitto siirtää kunkin jäsenkunnan maksamasta maksuosuudesta rahaston osuutta vastaavan summan rahaston tilille.

TULOSLASKELMA	2022	2021
Toimintatuotot	700 000,00	700 000,00
Jäsenkuntien maksuosuudet	700 000,00	700 000,00
Toimintakulut	-744 965,25	-771 733,18
Myönnettyt avustukset	-744 916,58	-771 733,18
Toimintakate	-44 965,25	-71 733,18
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 132,36	-2 569,65
Vuosikate	-47 097,61	-74 302,83
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-47 097,61	-74 302,83

RAHOITUSLASKELMA	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-47 097,61	-74 302,83
Investointien rahavirta		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-47 097,61	-74 302,83
Rahoituksen rahavirta		
Maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	0,00	0,00
Korottomien velkojen muutos	-19 103,21	-138 201,18
Rahoituksen rahavirta	-19 103,21	-138 201,18
Rahavarojen muutos	-66 200,82	-212 504,01
Rahavarojen muutos	1 124 237,88	-212 504,01
Rahavarat 1.1.	1 190 438,70	1 402 942,71
Rahavarat 31.12.	-66 200,82	1 190 438,70

TASE	2022	2021
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	0,00	0,00
Vaihtuvat vastaavat		
	1 124 237,88	
Rahat ja pankkisaamiset	0	1 190 438,70
Keski-Suomen OP		1 190 438,70
Oma Säästöpankki	1 124 237,88	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 124 237,88	1 190 438,70
Vastaavaa yhteensä	1 124 237,88	1 190 438,70
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	225,82	47 323,43
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	47 323,43	121 626,26
Tilikauden yli/alijäämä	-47 097,61	-74 302,83
Vieras pääoma	1 124 012,06	1 143 115,27
Siirtovelat	1 124 012,06	1 143 115,27
Vastattavaa yhteensä	1 124 237,88	1 190 438,70

8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

8.1 Maakuntahallituksen hyväksyminen

Jyväskylässä 24.02.2023

Maakuntahallituksen jäsenet

_____
Tahvo Anttila, puheenjohtaja

_____
Jyrki Niittymaa, 1. varapuheenjohtaja

_____
Leena Lyytinen, 2. varapuheenjohtaja

_____
Leila Lindell, jäsen

_____
Riitta Pirttiniemi, jäsen

_____
Mervi Hovikoski, jäsen

_____
Seppo Ruotsalainen, jäsen

_____
Ulla Patronen, jäsen

_____
Lotta Ahola, jäsen

_____
Caius Forsberg, jäsen

_____
Harri Oksanen, jäsen

_____
Lea-Elina Nikkilä, jäsen

_____
Matti Leino, jäsen

_____
Pekka Hokkanen, maakuntajohtaja

8.2 Tilintarkastajan merkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Jyväskylässä _____.____.2023

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

_____
Joni Mäkitalo
JHT, HT

9 LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat

Pääkirja
Päiväkirja
Tilikartta
Tasekirja
Tase-erittelyt
Liitetietojen erittelyt

Tositelajit

Keski-Suomen liitto
10 Muistiotositteet 1 – x
11 Myyntireskontra 200001 – 20xxxxx
25 Yleislaskutus 250001 – 25xxxxx
30 Ostolaskut 300001 – 30xxxxx
40 Ostoreskontra 400001 – 40xxxxx
60 Palkkatositteet 060001 – 06xxxxx
90 Maksuliikennetositteet 90xxxx – 90xxxxx

Keski-Suomen kehittämisrahasto

20 Muistiotositteet 100001 – 10xxxx

Aluekehitysvarat

10 Muistiotositteet 100001 – 10xxxx

Julkaisu ja säilytys

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022 julkaistaan sähköisessä muodossa Keski-Suomen liiton verkkosivuilla. Kirjanpitoaineisto säilytetään Keski-Suomen liiton asianhallintajärjestelmässä ja sähköisessä arkistossa kirjanpitolaissa, EU:n säädöksissä sekä muissa säädöksissä ja ohjeissa määriteltyjen aikojen ja säilytystapojen mukaisesti.

10 LIITTEET

Maakuntavaltuusto 2021-

	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Riitta Mäkinen, Jyväskylä	Kimmo Suomi, Jyväskylä
I varapuheenjohtaja	Janiika Vilkuna, Jyväskylä	Terhi Pulli, Jyväskylä,
II varapuheenjohtaja	Ville Rautiainen, Saarijärvi	Carita Tuominen, Saarijärvi
Jäsen	Markku Manninen, Hankasalmi	Ari Leinonen, Hankasalmi
Jäsen	Heikki Kuurne, Joutsa	Katri Reinikainen, Joutsa
Jäsen	Tony Melville, Jyväskylä	Jasmine Repo, Jyväskylä
Jäsen	Jannick Lahti, Jyväskylä	Mirja Hirvensalo, Jyväskylä
Jäsen	Riikka Rantanen, Jyväskylä	Jarno Kemiläinen, Jyväskylä
Jäsen	Jaana Hakanen, Jyväskylä	Pentti Mäkinen, Jyväskylä
Jäsen	Juha Suoperä, Jyväskylä	Caius Forsberg, Jyväskylä
Jäsen	Juho Neuvonen, Jyväskylä **)	Katja Iso-Möttönen, Jyväskylä
Jäsen	Suvi Widgren, Jyväskylä	Anna-Maria Nurmi, Jyväskylä
Jäsen	Antti Rastela, Jyväskylä	Jaakko Selin, Jyväskylä
Jäsen	Elma Hyöky, Jyväskylä	Vilma Viitasaari, Jyväskylä
Jäsen	Mirva Keckman, Jyväskylä *)	Kaisa Peltonen, Jyväskylä
Jäsen	Ilona Helle, Jyväskylä	Meri Lumela, Jyväskylä
Jäsen	Katri Savolainen, Jyväskylä ***)	Anna Kylmä, Jyväskylä ***)
Jäsen	Joonas Könttä, Jyväskylä	Heidi Rentola, Jyväskylä
Jäsen	Essi Rantanen, Jyväskylä	Jyri Ylönen, Jyväskylä
Jäsen	Ilse Weiijo, Jyväskylä	Ari Laitinen, Jyväskylä
Jäsen	Toimi Kankaanniemi, Jyväskylä	Kauko Isomäki, Jyväskylä
Jäsen	Kaisa Garedew, Jyväskylä	Janne Luoma-aho, Jyväskylä
Jäsen	Joni Parkkonen, Jyväskylä	Timo Lehtonen, Jyväskylä
Jäsen	Ira Vainikainen, Jyväskylä	Rosa Heikkinen, Jyväskylä
Jäsen	Paul Abbey, Jyväskylä	Eila Tiainen, Jyväskylä
Jäsen	Mia Puolimatka, Jyväskylä	Tapio Puolimatka, Jyväskylä
Jäsen	Mika Kyrö, Jämsä	Johanna Ketola, Jämsä
Jäsen	Jorma Poti, Jämsä	Sari Jussila, Jämsä
Jäsen	Jukka Haaparanta, Jämsä	Karita Puttonen, Jämsä
Jäsen	Arja Paakkanen, Jämsä	Markku Kankainen, Jämsä
Jäsen	Markku Pöyhönen, Kannonkoski	Mauno Autio, Kannonkoski
Jäsen	Juha Laaksonen, Karstula	Leevi Marila, Karstula
Jäsen	Saara Kässi-Jokinen, Keuruu	Lauri Oinonen, Keuruu
Jäsen	Taija Santamäki, Keuruu	Anna Saastamoinen, Keuruu
Jäsen	Manu Toikkanen, Kinnula	Markku Toikkanen, Kinnula
Jäsen	Riku Kalmari, Kivijärvi	Maire Hautanen, Kivijärvi
Jäsen	Eeva-Liisa Korhonen, Konnevesi	Matti Hytölä, Konnevesi
Jäsen	Jarkko Hänninen, Kyyjärvi	Maija Uusisalo, Kyyjärvi
Jäsen	Jukka Häkkinen, Laukaa	Marjukka Kautto, Laukaa
Jäsen	Leena Kalmari, Laukaa	Markku Autio, Laukaa
Jäsen	Tomi Koskela, Laukaa	Amanda Vilhunen, Laukaa
Jäsen	Milla Niinikoski, Laukaa	Marko Vestola, Laukaa
Jäsen	Risto Ahola, Luhanka	Pentti Haverinen, Luhanka
Jäsen	Helena Kurvinen, Multia	Matti Ronkainen, Multia
Jäsen	Jorma Nokkala, Muurame	Tiina Mikkola, Muurame
Jäsen	Jani Kokko, Muurame	Eija Rantanen, Muurame
Jäsen	Suvi-Jaana Aho, Muurame	Jani Kylmälahti, Muurame
Jäsen	Tarmo Ketola, Petäjävesi	Mikko Tiirola, Petäjävesi
Jäsen	Kari Parkkonen, Pihtipudas	Pentti Räisänen, Pihtipudas
Jäsen	Petri Honkonen, Saarijärvi	Harri Lehtinen, Saarijärvi
Jäsen	Karla Karmala, Toivakka	Johanna Ripatti, Toivakka
Jäsen	Jyrki Paananen, Uurainen	Arto Veijonen, Uurainen
Jäsen	Sirkka Tenhunen, Viitasaari	Leila Haiko, Viitasaari
Jäsen	Hannu Suni, Viitasaari	Tuija Silta, Viitasaari

Jäsen	Anna-Riitta Pentinpuro, Äänekoski	Joni Kotilainen, Äänekoski
Jäsen	Johanna Vertainen, Äänekoski	Timo Pulli, Äänekoski
Jäsen	Petra Virtanen, Äänekoski	Antti Peltomäki, Äänekoski
Jäsen	Pasi Hartikka, Äänekoski	Riikka Hoppo, Äänekoski

*) Jyväskylän kaupunginvaltuusto on 31.1.2022 myöntänyt eron Mirva Keckmanille maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja valinnut hänen tilalleen Helinä Lähdesmäen.

**) Jyväskylän kaupunginvaltuusto on 30.5.2022 myöntänyt eron Juho Neuvoselle maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja valinnut hänen tilalleen Petri Laaksosen.

***) Jyväskylän kaupunginvaltuusto on 26.9.2022 myöntänyt eron Katri Savolaiselle maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja valinnut hänen tilalleen Anna Kylmälän. Maakuntavaltuuston varajäsenen Anna Kylmälän tilalle on valittu Katri Savolainen.

Maakuntahallitus 2021-

	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Tahvo Anttila, Jyväskylä	Leena Pärnäjärvi, Jämsä
I varapuheenjohtaja	Jyrki Niittymaa, Jämsä	Vesa Rahunen, Toivakka
II varapuheenjohtaja	Leena Lyytinen, Jyväskylä	Meri Lumela, Jyväskylä
Jäsen	Leila Lindell, Äänekoski	Juhani Anttonen, Laukaa *)
Jäsen	Riitta Pirttiniemi, Saarijärvi	Markku Toikkanen, Kinnula
Jäsen	Mervi Hovikoski, Jyväskylä	Jukka Hämäläinen, Jyväskylä
Jäsen	Seppo Ruotsalainen, Äänekoski	Aila Niinikoski, Joutsa
Jäsen	Ulla Patronen, Jämsä	Markku Autio, Laukaa
Jäsen	Lotta Ahola, Jämsä	Ville Väyrynen, Muurame
Jäsen	Caius Forsberg, Jyväskylä	Kati-Erika Timperi, Jyväskylä
Jäsen	Harri Oksanen, Keuruu	Kari Pajunen, Jämsä
Jäsen	Lea-Elina Nikkilä, Joutsa	Nina Hirsiaho, Petäjävesi
Jäsen	Matti Leino, Jyväskylä	Sirpa Martins, Äänekoski

*) Maakuntavaltuusto on 2.12.2022 valinnut menehtyneen Juhani Anttosen tilalle Sakari Suomalain Laukaasta maakuntahallituksen varajäseneksi.

Tarkastuslautakunta 2021-

	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Juha Suonperä, Jyväskylä	Aki Virtaniemi, Luhanka
Varapuheenjohtaja	Joni Parkkonen, Jyväskylä	Miia-Riitta Korppi, Laukaa
Jäsen	Helena Kukkamo, Keuruu	Ari Korhonen, Hankasalmi
Jäsen	Tommi Lahtinen, Muurame	Sisko Linna, Viitasaari
Jäsen	Irene Hallamäki, Jyväskylä	Hanna Nelimarkka, Jyväskylä

Maakunnan yhteistyöryhmä 2021-

	Varsinainen jäsen, edustama taho	Varajäsen
Puheenjohtaja	Mikko Tirola, Keski-Suomen liitto, Petäjävesi	Pekka Lankia, Keski-Suomen liitto, Joutsa
I varapuheenjohtaja	Caius Forsberg, Keski-Suomen liitto, Jyväskylä	Emilia Koikkalainen, Keski-Suomen liitto, Keuruu
II varapuheenjohtaja	Jukka Lehtinen, ELY-keskus	Antti Hänninen, ELY-keskus
III varapuheenjohtaja	Ahti Ruoppila, SAK	Ilkka Terimaa, Teollisuusliitto
Jäsen	Pirjo Grönholm-Paananen, Keski-Suomen liitto, Viitasaari	Satu Koskinen, Keski-Suomen liitto, Karstula
Jäsen	Mirja Hirvensalo, Keski-Suomen liitto, Jyväskylä	Tomi Jämsen, Keski-Suomen liitto, Pihtipudas

Jäsen	Rolf Nyholm, Keski-Suomen liitto, Äänekoski	Paula Keteli, Keski-Suomen liitto, Toivakka
Jäsen	Jyrki Niittymaa, Keski-Suomen liitto, Jämsä	Marjo Mitronen, Keski-Suomen liitto, Multia
Jäsen	Tuija Mäkinen, Keski-Suomen liitto, Jyväskylä	Timo Taskinen, Keski-Suomen liitto, Jyväskylä
Jäsen	Kari Lehtinen, ELY-keskus	Sohvi Hälikkä, ELY-keskus
Jäsen	Pirkko Melville, ELY-keskus	Ulla Mehto-Hämäläinen, ELY-keskus **)
Jäsen	Jyrki Huovila, uudistuva teollisuus	Sami Kettunen, uudistuva teollisuus
Jäsen	Suvi Metsola, Keski-Suomen kauppakamari	Ari Hiltunen, Keski-Suomen kauppakamari
Jäsen	Kati Kallimo, Keski-Suomen hyvinvointialue *)	Juha Kinnunen, Keski-Suomen hyvinvointialue *)
Jäsen	Anu Tokila, EduFutura	Jarkko Pirkkalainen, EduFutura
Jäsen	Juha Leppänen, biokiertoaloes	Maria Jalkanen, biokiertoaloes
Jäsen	Tero Lahti, MTK Keski-Suomi	Anja Kettunen, MTK Keski-Suomi
Jäsen	Tiina Sivonen, Keski-Suomen yhteisöjen tuki ry	Petri Lehtoranta, Keski-Suomen Liikunta
Jäsen	Päivi Heikkala, hyvinvointi	Kaisa Wallinheimo, hyvinvointi
Jäsen	Pasi Hokkanen, STTK	Tuula Peltonen, Akava
Jäsen	Jani Lehto, Luonnonvarakeskus	Saija Rasi, Luonnonvarakeskus
Jäsen	Pekka Äänismaa, Metsäkeskus ***)	Helena Reiman, Metsäkeskus ***)
Jäsen	Heikki Susiluoma, SLL Keski-Suomi	Titta Makkonen, SLL Keski-Suomi *****)
Jäsen	Tuula Säynätmäki, TE-toimisto	Minna Orrainen, TE-toimisto
Jäsen	Jari Parkkisenniemi, Keski-Suomen Yrittäjät ry	Sanna-Mari Jyräkoski, Keski-Suomen Yrittäjät ry

*) Maakuntahallitus on 20.5.2022 valinnut Keski-Suomen hyvinvointialueen edustajaksi Kati Kallimon ja hänen varajäseneksansä Erkki Nikkilän vuoden 2022 loppuun.

**) Maakuntahallitus on 23.9.2022 valinnut Keski-Suomen Ely-keskukselta Pirkko Melvillen varajäseneksi Tiia Rantasen Ulla Mehto-Hämäläisen tilalle.

***) Maakuntahallitus on 23.9.2022 valinnut Keski-Suomen metsäkeskukselta Matti Virkkusen varsinaiseksi jäseneksi Pekka Äänismaan tilalle ja hänen varajäseneksi Pekka Äänismaan Helena Reimanille tilalle.

*****) Maakuntahallitus on 16.12.2022 valinnut Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomi piiri ry:n Heikki Susiluoman varajäseneksi Taina Peltosen Titta Makkosen tilalle.